

COPE:
**Prostíbul de la
manipulació
informativa dels
terroristes
espanyolistes i
dels "beatos"
talibans i
integrastes,
¡Fora de la
nostra pàtria!**

L'ESTREL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVIII. NÚMERO 416

1er D'AGOST DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros

Na Marilen Salines és una de les mado-
nes de la botiga d'electrodomèstics can
Palmer a Andratx. Abans tenien la boti-
ga al carrer Joan Carles. Ara s'han mudat
a la barriada del Mercat dels dimecres.

Fa 2 mesos que la Família Ehart d'Ale-
manya regenta el Cafè Mañana a
Peguera. La madona és professora
d'idiomes i vol aprendre català. Tenen
exposició de pintures de diferents
autors. Els trobareu al 619 213 350

Fa 4 anys que n'Ilona Betker d'Hamburg regenta la Botiga
de Moda Charisma al Port d'Andratx. Tlf. 971 674 110

Fa 7 anys que en Pere Alemany de s'Arracó regenta el Bar
Can Gasparoto, davant l'edifici de l'antic Ajuntament d'And-
ratx. Aquest bar és la seu de la Penya del Barça. S'orga-
nitzen per anar a Barcelona quan juguen contra el Madrid i
és reuneixen a la seva sala per veure els partits per TV3.
Tlf. 971 136 096

Fa 68 anys que la Família de Can Vei regenta el Forn can Vei a Andratx.

Pere Otzoup de sant Petersburg a Rússia, fou productor de cine els anys qua-
ranta. Va estudiar arquitectura a Berlín, encara que no te el títol convalidat a l'Es-
tat espanyol, ni falta que li fa, perquè és un geni. Viu a sa Mola d'Andratx i als 81
anys, continua amb la seva feina de dissenyar cases i urbanitzacions. Ara fa 4
anys que en Jaume Moner regenta l'empresa de disseny d'arquitectura OTZUP
& MONER al Port d'Andratx. El seu soci Pere Otzoup va dissenyar l'Aldea Cala
Fornells els anys setanta i altres urbanitzacions de santa Ponça. Cases de famo-
sos com la de na Claudia Schieffer, primer a la seva casa de sa Mola i ara la seva
casa de Sant Elm. També va dissenyar la casa a Camp de Mar a Michel Schuh-
macher. Tlf. 971 671 991

Fa 4 anys que na Maria Josep Munyoz
de Badajoz regenta la sabateria "Mas
vida" a santa Ponça. Tlf. 971 695 405

Fa 10 anys que en Tomàs Garcia va obrir la Cristalleria Andratx. A la foto amb
els seus ajudants. Tel. 971 136 573

Fa 4 anys que na Ricarda Koch d'Ale-
manya regenta la Perruqueria Ricarda
al Port d'Andratx. Tlf. 971 673 517

**Especial dedicat
AL TERME D'ANDRATX**
Si vos ha agradat, telefonau al 971 26 50 05
i el vos enviarem cada quinze dies.

Fa 16 anys que en Joan Carles Hidalgo va obrir l'Agència Oficial Opel a Andratx. Ven cotxes des d'un milió fins a 5 milions de pessetes. Tlf. 971 235 312

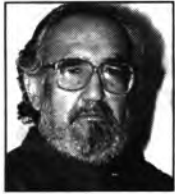
Fa 10 anys que na Miquela Pérez regenta el Gimnàs Slastic Gym Club a Andratx. El seu soci en Llorenç Joan. Tlf. 971 235 264

Fa mig any que n'Alexandre Figueroa de Galícia, amb els germans Palazon, altres socis han obert la botiga de marbres i maressos **Espai Natural** a Andratx. Tenen el taller al Polígon de son Bugadelles. Tlf. 971 136 597

Fa un any que na Maria del Carme Serrano regenta el Bar Don Quijote a Andratx. Un bar ple d'espases i armes de foc.

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

La Peña Barcelonista "Cuna del Fútbol" de Minas de Riotinto, (Huelva) ha estat víctima d'una intolerància visceral pròpia d'altres èpoques. Alguns madridistes de la societat "Hogar del Productor" han pressionat a al directiva d'aquest casino societat, perquè llevi, com s'ha fet, del

tauló d'anuncis del saló social un comunicat d'aquesta Peña Barcelonista on s'informava de la venda de roba esportiva per a la Creu Roja, per a les necessitats de Kosovo. També ha retirat el cartell que anunciava una jornada de convivència amb dinar per els socis i familiars d'aquesta peña barcelonista, programada per a festejar el primer aniversari de la creació de la peña i la consecució dels recents títols del Barça. La intolerància dels madridistes continua.

Gràcies per no considerar-nos espanyols!!

El canonge de la Seu de Mallorca, Bru Morey, gran amic d'en Miquel Segura de sa Pobla i d'en Joan Perot president de la Peña Motorista de sant Joan, ara s'ha posat a escriure al diari de n'Ansón. Alarmat el canonge nacionalista espanyol pels nous vents nacionalistes a les nostres illes, escrivia l'altra diassa a "La Razón": *Habia durado poco nuestra propia historia y los destinos de nuestra querida isla se fundirían con los de la Península, mucho antes que amaneciera el gran día de lo hispánico, cuando, tras ocho siglos de lucha cruenta y continuada, naciera España, con el matrimonio de don Fernando de Aragón y doña Isabel de Castilla. Y nuestras pocas aguas se vertieron en el amplio cauce de una nación*

que a poco de nacer, se convertiría en el mayor de los imperios, el que nunca se ponía el sol. Y Mallorca fué, con sus islas adyacentes, una provincia más de esta realidad histórica que se conoce con el nombre sagrado de España. (...) Que también los isleños, les descendientes de los honderos baleares, sabemos amar

España y sacrificarnos por ella. I mientras cantamos a su bandera, que es la nuestra, aunque tengamos la propia, empujadas ambas por un mismo destino y medidas por un viento idéntico: "para que un día nos pueda cubrir/ danos España el gozo de morir por ti". Y eso sin alardear de patriotismo, que no se lleva".

El president Màtiques i els seus han quedat ben centrats. Ara podran descansar de tanta feina, feina i feina, que feren i que volien fer. Ara no podran fer autopistes que destrossin mig Mallorca, ara no podran fer més lleis gones que ens destrossin i matin la llengua. Ara, podran fer oposició, una cosa que, de mil.lenis encà, no han fet, perquè han comandat sempre.

ÒMNIUM
CULTURAL

PER
QUÈ?

La Constitució
espanyola imposa el
deure de conèixer
el castellà?

QUAN

a Europa cap
constitució exigeix
aquest deure que
vulnera els drets
individuals més
elementals.

?

Layn

Restaurant

Port d'Andratx
Almirall Riera Alemany, 20
Tel: 971 67 18 55

Palmer
1956

ELECTRODOMÈSTICS
TV-RÀDIO VIA SATÈLIT
AIRE CONDICIONAT
BOMBA DE CALOR

C/ Son Esteve, 7 - Tel. 971 236 055 -
Fax 971 136 607 - 07150 ANDRATX (Mallorca)

Ja ho veieu amics com són alguns canonges de la Seu. Déu ens en guard d'ells i dels qui pensen com ells. Escrivien de la mateixa manera que escrivien els capellans i els seus amics feixistes l'any '36.

-I com és que el carrer més llarg de **Camp de Mar** és el de Na Francesca Capllong?, li vaig demanar a l'amo d'un bar on me vaig aturar per xerrar amb l'amo. -És que aquesta senyora i el seu home, en Joan Ensenyat obriren el primer hotel del poble, El Gran Hotel Camp de Mar. Eren molt bona gent, i per això li dedicaren aquest carrer a la senyora. Mirau si ho eren bona gent: mestre Pere Bonet d'Andratx hi va fer de cuiner segon durant 30 anys i a l'hora de jubilar-se només havien cotitzat mig any. No va poder cobrar res i... pens que va emmalaltir i morí del disgust. Ω

PSM; Ser o no ser

PERE FELIP I BUADES

Ser o no ser nacionalista, aquesta és la qüestió que se li planteja al PSM. O, per ventura, és una altra la qüestió. Potser sigui la de ser socialista o no ser socialista. De totes maneres, pels que vivim dins la realitat política mallorquina, ens consta que no es pot ser al mateix temps socialista i nacionalista. No es pot pretendre lluitar pels interessos nacionalistes mallorquins i, a la vegada, lluitar pels interessos ideològics de l'esquerra ESPANYOLA centralista i de fortes tendències antiperifèriques, si aquestes són de caire reivindicatiu o no combreguen amb l'interès general de l'Estat espanyol, quan no és el de la Comunitat Autònoma Andalus. Igual, exactament igual que si es pretén ser nacionalista i de dretes amb l'únic canvi que llavors la comunitat autònoma beneficiada és la de Castella, les dues Castelles.

Això és el que tenen ben clar a Catalunya (Convergència i Unió), al País Basc (PNB i Eusko Alkartasuna) i a Galícia (Bloc Nacionalista). Però desgraciadament, no aquí. Aquí qui encara no ho té clar és el PSM. No, no ho té gens clar.

I és una llàstima que sigui així. És una llàstima per ells, perquè si segueixen així es convertiran (ho són ja) en simples apèndix del PSOE. En uns simples comandats. O sigui, en tot allò que ells critiquen dels altres, i al final seran absorbits per una corrent ideològica (l'esquerra) que molt dubta que, a més, sigui legítimament d'esquerra, respecte el PSOE xerr, però el que sí crec és que és això: **PSOESPANYOL**.

Igual, exactament igual que seria parlar del PP, un partit que aquí, a Mallorca, no té sentit d'existència, a no ser l'entenguem com a sucursal de la dreta espanyolista. O sigui, ¿quina diferència existeix entre els partits espanyolistes PPIPSOE, vist des de la perspectiva nacionalista mallorquina? Cap!!! No n'existeix cap, sols la que vulguin veure els que estan cecs o no hi volen veure, o els que no volen adonar-se del que és obvi.

I és una llàstima també per a nosaltres, pels mallorquins (la miopia del PSM), perquè de nou, ens quedarem sense esperança. De bell nou ens quedarem sense ajuda

política. De bell nou ens trobarem desprotegits pels qui dubten, pels qui encara no han decidit ser o no ser, pels qui encara no se n'han adonat que, a aquestes alçades de la història, ja no és rellevant ser de dretes o d'esquerres. No, ja no ho és. Ja no ven, ja no enganya, ja no serveix per defensar els vertaders interessos del poble. I clar està que em referesc als interessos genuïns d'un poble d'aquí i ara. Em referesc exclusivament als interessos del poble mallorquí, sempre enganyat, sempre espoliat, sempre venut i, desgraciadament, quasi sempre amb ajuda d'aquest mateix poble que, degut a la seva bona fe exagerada, és qui ajuda els qui destrueixen la seva terra, el seu patrimoni, la seva llengua i la seva cultura.

Així, en aquesta terra, és "normal" assistir al grotesc espectacle de presenciar que els polítics, empresaris, sindicalistes, etc., que diuen recolzar una llengua (la catalana), que assisteixen a Correl·lengües i manifestacions reivindicatives i on aprofiten per sortir a la fotografia o per cantar-nos discursos per anar a dormir, després, sense cap vergonya ni una, mai o quasi mai, tornin a utilitzar la nostra llengua. Només empenen la "seva", la castellana. I no només parlen en castellà per la ràdio i la televisió els empresaris i sindicalistes (la majoria d'ells, espanyols),

també ho fan els polítics, els espanyolistes del PP i del PSOE, i també qualche polític que a ell mateix es denomina "nacionalista" (serà espanyol!) d'UM o del PSM.

I no és excusa suficient el ponderar el tarannà agressiu dels locutors de les emissores comercials locals que, quasi sense força, volen imposar a l'entrevistat un únic idioma, el seu, el foraster. No és excusa suficient perquè, precisament, és en aquestes situacions on es nota el veritable polític o sindicalista o empresari que mereix estar a Correl·lengües o manifestacions reivindicatives a favor de la llengua i la cultura. És en aquestes situacions on el que veritablement estima la nostra terra no es deixa avassallar, no ho admet i utilitza la nostra llengua. Tot al contrari dels hipòcrites que presumeixen de ser defensors de la nostra llengua o que s'auto-defineixen com nacionalistes mallorquins, i coneixent-la perfectament (la llengua) no l'empenen o a les primeres de canvi i davant la inquisitòria i aclaparadora exigència dels locutors de ràdio, s'avergonyeixen d'ella, l'arraconen i la menyspreen i en una espectacular mostra de falta de personalitat i de renúncia, es rendeixen a l'invasor i utilitzen la seva mateixa i imposada llengua, l'espanyola.

Vergonya cavallers, vergonya! Ω

Sense resistència

La darrera visita del monarca espanyol a Figueres i Portlligat s'ha saldat amb varies detencions. Els mitjants escrits no ressenyen els fets. Un sistema de silenci, opac i profund, va entrant dins la consciència periodística. Un reporter d'un important rotatiu espanyol va informar dels fets a la redacció. La notícia no surt publicada.

A Portlligat varis joves s'apropren per mar, sobre una 'zodiàc' tot mostrant la nostra ensenya nacional, a la comitiva reial. L'aproximació va ésser inútil. Reduïts per varies patrullers i mitjans aeris, van desencadenar l'accionament d'un dens operatiu policial. Minuts més tard els incautes infractors de les distàncies 'reials' eren detinguts i conduïts a les oficines centrals de la policia a Barcelona. Després de la fitxa i la seva posada a disposició judicial, van ésser alliberats sense càrrecs, gràcies a la prompta i diligent acció dels advocats defensors.

El fet és notícia. Per un país maldat en la seva capacitat d'organització i resistència qualsevol motiu d'aixecament constitueix notícia. No obstant no va ésser així. Un fantasma recorre les pla-

nes de molts diaris. Molt més quan és la Casa Reial la implicada directa o indirectament. Després d'anys de suposada democràcia el mur de silenci del franquisme es manté intacte. Les estructures franquistes estan indemnes. De fet, no han petit cap afronta important des de l'acció política catalanista.

Jo tinc trenta-tres anys. És una llarga història. La cosa va començar... amb el que avui s'entén de manera eufemística com 'transició'. La transició va ésser un miratge per desarmar i desactivar la resistència catalanista. De fet, gairebé s'ha aconseguit. D'acord a la teoria, l'activitat resistent d'un poble no és necessària des del moment en que una organització col·lectiva n'assumeix la responsabilitat. La Generalitat nacionalista havia de ser-ho. Aquesta organització enquadria tots els actius de la lluita mantinguda en els 40, 50 i 60, de manera que les actituds individuals i inconnexes de la resistència serien innecessàries. Parlo de Generalitat nacionalista, per una qüestió de definició. Si no ja no seria Generalitat. Seria, per exemple, una delegació del govern o, fins i tot, un govern

autònom. Tot plegat formaria una unitat per reconstruir i alliberar nacionalment Catalunya. Oberlament, encarar-se a l'adversari, i demostrar-li la indispensable reparació històrica d'un país repetidament arrasat i delmat pel centralisme castellà.

Fins aquí, tot havia de funcionar. La clandestinitat ja no calia. Es podia dissoldre. La desobediència civil i la contestació contra el invasor, tampoc. La perspicàcia contra la intoxicació i la propaganda espanyola, encara menys. Després de vint llargs anys, amb molts dies i moltes nits, gairebé es pot afirmar que l'esperit de la resistència ha minvat fins l'extinció.

Per contra, la justificació de la seva liquidació queda palesa sense paraules. La Generalitat catalana, endeutada i asfixiada, resta incapaç de complir la part d'obligacions que d'acord a la teoria havia de complir. Es dir, substituir l'acció resistent, per l'acció organitzada.

Sumant i restant, com un conegut polític manifesta sovint, els catalans en aquests darrers vint anys són els que més decididament han construït Espanya. Mentrestant, han subvertit Catalunya. L'acció de govern de la Generalitat catalana poc es diferencia de la de qualsevol altre govern

autònom. És un fet constatar que, fins i tot, podria ésser pitjor. Tanmateix, calien vint anys per deixar una nació sense resistència? Quin motiu solventa tant justificada decisió?

La resposta, molt simple, doncs és pública i notòria, és la tant anomenada convivència social. Afortunadament cada dia hi ha menys gent que entengui aquesta barreja de conceptes. Catalunya, i els Països Catalans, continuen militarment ocupats. La teòrica transició no s'ha produït. Alguns, pels motius que sigui, no han complert la seva part de les obligacions. Havien de liquidar l'estat franquista: províncies, exèrcit d'ocupació, uniformitat cultural i lingüística, policia militar o guàrdia civil, centralisme madrileny, ofegament de les realitats històriques... I no ho han fet. Al contrari, tot plegat s'ha consolidat gràcies al treball de formiga de la 'minoría catalana' a la qual els propagandistes espanyols han penjat l'etiqueta de 'nacionalistes exacerbats'. Una pena. És llas-timós. Per caure de cul. Espero no fer-me mal! Ω

Llorenç Prats-Sagarra és Editor-adjunt del setmanari universitari 'Catalunya Campus', lprats@primerama.es

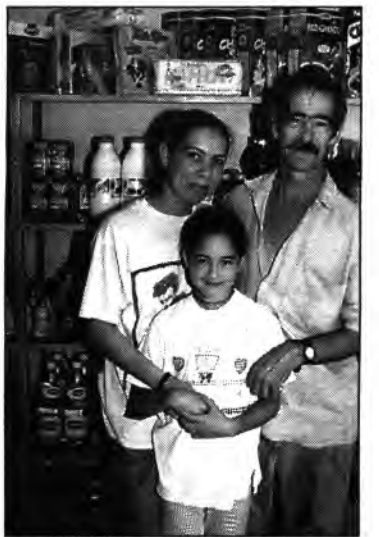
Fa 9 mesos que en Jeroni Herrero ha obert la Pastisseria Jeroni a Andratx. També te despatx de pa i pastissos al Port. Tlf. 971 136 030

Fa 12 anys que en Tomàs Bennisser regenta la Botiga Andratx Bricolor a Andratx. Ven Pintures i calç per emblanquinar. Tlf. 971 136 521

Fa 11 anys que na Merce Mateu regenta al Perruqueria Unisex M&M a Andratx. També fa manicura, pedicura i depilació. Tlf. 971 136 566

Fa 27 anys que en Valerià Collado regenta el Forn can Bolei a Andratx. A la foto amb les seves ajudants. Tlf. 689 974 847

Guerra guerrejada per la llengua catalana (III)

PER RICARD COLOM

Militància lingüística: generalitats

De entrada, adrecem-nos sempre en català a tothom: siguem nosaltres!. Es patètic de veure com la majoria de votants "nacionalistes" no passen de diglòssics acomplexats. Al pas que van, llurs fills ja parlaran en foraster als néts. "... el negre de Montgomery mancava de consciència de sa dignitat d'ésser humà. Havia acceptat que no estava gaire mal el sistema injust que el segregava" (Martin Luther King).

Si hom és avesat a la diglòssia o ha parlat sempre en castellà a algú, cal canviar el xip, a poc a poc, amb humor, sense forçar la situació. Al final els parlaràs majorment en català sense que plorí ningú.

En alguns casos molt excepcionals val la pena de ser flexibles. Cal no semblar bèsties ni fornir titulars a l'ABC. Cal valorar cada situació: us donarà agilitat mental i no envellireu tan ràpid.

- Convé fer entendre als forasters, amb humor i enginy, que no podem mercadejar amb la nostra dignitat col·lectiva, fet de nivell espiritual. Que ens mantindrem fermes i dignes que no som pas espanyolets lleigs que volen agradar als senyors blancs de Madrid. Som un poble amb ganes de llibertat que no volem ser pallasos ni mones de les operetes madrilenyes. "Entre otras cosas, lo malo de los catalanes, es que se niegan a hablar la lengua del imperio." (Comte-duc d'Olivares).

"Cada lengua que se pierde es una visión del hombre y del mundo que desaparece" (Octavio Paz).

Cada cultura és rica biològica a voltes en perill d'extinció, i la llengua n'és rovell i ànima i estructura mental. No consentim d'esdevenir robots d'una maquinària de poder com és l'estat. "Perdre la pròpia individualitat i esdevenir un simple engranatge d'una màquina és impropis de la dignitat humana." (Mahatma Gandhi)

- Quan els hispanistes més o menys en actu n'amollin alguna, cal fitar-los amb esguard escèptic i dir-los alguna frase benèvola que el faci pensar. Cal col·leccionar-ne i memoritzar-les.

De entrada, responeu sempre a tot desconegut en català, també a forasters i estrangers. Als estrangers, si sabeu llur idioma, podeu parlar-los en anglès, alemany, etc. Però tot deixant ben clar que Parlem català (per exemple,; parlar-los en català/anglès amb versatilitat psicològica). Als forasters, no; si no ho entenen o no els sembla encara bé (cosa rara; sols els espanyolistes no us acceptaran la vostra cortesia en català), que ho demanen a la munió de no-defensors de la nostra llengua.

- Catalanitzem-ho tot: noms, adreces... reponguem sempre en català i no deixem pas córrer l'ocasió de fer palès que parlem català perquè som a ca nostra, i ho han fet els nostres encantadors avis i tietes, i qui és a sa casa no li cal aprendre idiomes. Sense fanatisme, sorruts. Com una mena d'i-

rreversibles vots monàstics. Si tenim clar que no ens deixen prendre la dignitat, valor espiritual, el colonialisme d'"ellos" ja és derrotat.

- Quant als nostres "Michaels-Jacksons" cal comprendre'ls. Molts "nacionalistes" són també uns colonitzadors tan fluixos i acomplexats que són embrions d'Oncles Tom i M.Jacksons. Més que covardia, aquesta pobra gent sols fan gala d'un elemental instint de supervivència animal a que l'obsessiu fonamentalisme espanyolista els ha reduïts: Foscor en un món obscurantista, pura modernització de la Inquisició toledana de sempre. Aquests porucs crònics són fills d'acollonits amb més raons reals. Aquest ensumar-se el perill esdevingué rutina que ara glorifiquen els inefables (i goebbelians) mèdia-espanyol(istes). Cal entendre'ls tenir-ne magnanimitat i voler acollir-los com a pobres orfes que són, i possibles fills pròdigs. En els fons, cal estimar tothom i no fiar-se de ningú. "El gran mal de l'home no rau pas en la pobresa ni en l'exploació, sinó en la pèrdua de singularitat humana sota l'imperi del consumisme" (Pier Paolo Pasolini)

- Portem retoladors, ceres... a la butxaca per a escriure lemes colpadors: "Immigrants sí, colonitzadors, no"; "Som a ca nostra"; "Dret a viure"; "No al genocidi lingüístic"; "Estima al teu poble, estima de teva llengua"; "No a la imposició del castellà"; "Castellà optatiu i voluntari"; "No al racisme anticatalà", etc.

També podem enganxar adhesius en blanc, o demanar-ne a grups nostrats.

Amb les pintades cal anar amb compte, sovint desprestigien, car hom considera que embrutent paret, millor un bell mural, si de cas. O dibuixar "ç" com a símbol o anagrama de lluita contra el genocidi lingüístic.

Cal exercir sempre de boy-scouts, ser afables i exemplars, evitar enfrontaments i prevenir-los. No siguem mai cerca-raons, ans mostrem-nos dignes, fermes i serens envers els qui marginen i menyspreen allò indígena. De vegades tenen raó a llur manera, i només millorant aquells actes que són d'incumbència nostra els podem fer abaixar la testa.

Cal ser previsors i mirar de caure en gràcia abans que qualsevol incident se'ns avanci. Penseu que, segons la propaganda dels mèdia colonials, nosaltres som uns nacionalistes perillosos i fanàtics. Cal ser generosos, com sol ser-ho la caracteriologia basca. Nosaltres tirem massa cap al materialisme i l'individualisme, talment que ens esclafen per parts i "ellos" sempre tenen la iniciativa, si fa no fa. De favors cal fer-ne a tothom: criar bona fama per a ser després escoltats. Vèncer implica convèncer, ja que manquem de mitjans legals coercitius. I, si ara no convencem prou, és que cal saber esmenar-nos.

Convencen més els fets que no les paraules

Ara bé, sols cal parlar de les raons abans esmentades si vénen molt a tomb (ser oportú és saber fer les coses

com i quan cal, és ser convincent) Raure al moment escaient al lloc adient és bàsic, és embolcall de la nostra idea (el mitjà és el missatge). "Qui pretén de convèncer algú, conveç molt menys que no aquell qui, sense cap propòsit ulterior, fa per si allò que li semblarecte" (Keyserling). O sia: fets, molt millor que no paraules ni doctrines. La gran massa social no pensa abstraccions ni copsa la menor subtilesa filosòfica, no ens enganyem!. "Els poders establerts tendeixen al control, unificació i explotació psíquica de llurs súbdits" (Xavier Rubert de Ventòs, "Moral i nova cultura").

Heus ací un "Inventari de bons principis":

"No donar explicacions, no queixar-se mai. La vida és massa curta per a empètir-la."

"No plànyer-se mai de les coses incanviables. Partir sempre de la situació present"

"No encetar res sense reflexió prèvia i acabar sempre allò encetat".

"No odiar mai, però saber combatre."

"Cercar en cadascú la part millor que tinga"

"Saber admirar; és senyal de mediocritat de lloar sempre amb desgana".

(André Maurois, 1885-1967)

El mateix autor, digué també: "En l'acció no cerquem pas la veritat absoluta, cerquem allò que cal fer en un temps donat. Una solució mediocre però immediata, val molt més que no pas una de perfecta al cap de vuit dies".

Quan anem pel carrer o allà on anem a lloure, aprofitem per a parlar amb els nostres acompanyants ben fort i en català, de que sia. Si és als fills, millor encara, queda més simpàtic. Han de veure que existim. Sentir bon català encoratja la bona gent del país. Ω

Fa 4 anys que en Tomeu Alemany regenta la botiga Tot art, tot bici a la Plaça d'Andratx. Ven marcs i motlures i adoba bicicletes. Tlf. 971 136 710

Fa 5 anys que na Catalina Rigo de Campos regenta el Saló Recreatiu Dorado a la Plaça d'Andratx. Tel. 971 136 798

Fa mig any que n'Antolin Munyoz regenta el Bar Can Toneta a Andratx. És el bar més gran del poble. El dissabtes a vespre, festa amb música en viu. Servei de pa amb oli i delicadeses. Tel. 971 137 070

Fa 22 anys que na Sebastiana Montserrat regenta el Bar Sant Elm Xips a sant Elm, al costat de sa Dragonera. Tel. 971 239 117

El Trot es cosa nostra Temporada de nocturnes

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

"Ha arribat l'estiu, fa molta de calor i això ha motivat que les reunions hípiques de Son Pardo i Manacor baratin de dia i hora.

A l'Hipòdrom de Palma des del 25 de juny es disputen cada divendres a partir de les 21h; mentre que al Hipòdrom des Pla de Manacor celebren cada dissabte a la mateixa hora que a Son Pardo.

Per atreure gent, s'han programat cada setmana corregudes especials, a fi que l'aficionat pugui gaudir d'unes hores, veure trotar exemplars nacionals i importats de qualitat.

A Son Pardo, de moment no hi va quasi ningú. Es va parlar de tancar aquest recinte hípic per no perdre diners; però el Consell Insular de Mallorca; organisme del qual depèn el Hipòdrom de Son Pardo va decidir mantenir aquestes reunions nocturnes.

Les curses més destacades d'aquestes nocturnes han sigut: El Premi Ciutat de Palma de Trot Muntat; guanyat per un cavall francès de Cala Rajada; propietat del germans Garau Fullana, anomenat "Cèsar de Saint Pol". Aquest eguí ha demostrat el seu valor tant si es en curses de trot muntat com de trot enganxat. Des que el mes de novembre de 1998 debutés a Mallorca, només ha patit un distanciament ocorregut a Manacor. El seu preparador es Antoni Garau, qui també el mena.

La seva germana Elisabet també el mena. Quan es disputen corregudes de trot muntat el munten na Pili Estelrich i el jockey francès Christophe Audebert. El dia del "Premi Ciutat de

Palma" el va muntà aquest jockey francès, aconseguint una victòria destacada davant el seu rival "Bivanito".

Coincidint amb la celebració a Mallorca de l'Universiada, es varen disputar el 9 de juliol, dues corregudes per conductors universitaris de la "Universitat de les Illes Balears". La primera de elles, la va guanyar el cavall de tres anys "Detroit Hanover", que va ser menat per Mateu Bosch, amb un temps de 1'22"1. La segona la va guanyar un cavall de la paissa "Can Tanca", anomenat "Artells Tenant", menat per Antoni Adrover. Aquesta carrera va ser molt disputada amb el cavall "Vivales TR"; quan es trobaven a punt de entrar a la meta; aquest darrer cavall va ser distanciat per botar.

En quan a la resta de carreres disputades a Son Pardo, cal destacar les victòries del cavall "Borgia du Pont", propietat d'en Nadal Orell i Tomàs de Son Ferriol. La jove aprenenta Pilar Estelrich; filla del famós jockey Bartomeu Estelrich "Pancuit". Aquesta al·lota va camí de esdevenir digna successora de son pare, al cel sia.

A Manacor; el públic no ha fallat. L'hipòdrom ha estat ple de gent. la correguda més important de totes ha estat el "Premi Ciutat de Manacor", guanyat pel cavall de Muro "Alcon Blai", menat per Joan Bauçà "Càndil".

Aniria be que la gent s'anímés a venir cada divendres a Son Pardo, s'ho passarien del tot bé i de pas donarien suport a un esport molt nostre com es el trot. Segur que ho passarien bé. Ω

Perill: Catalans

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN
PSICOLOGIA PER LA UAB

*"És un bon català aquell que es descatalanitza...
per a ser, cal que no siguis" Manuel de Pedrolo*

El filòsof Emilio Lledó denunciava, temps enrere, que alguns polítics de nacions desenvolupades fomenten l'odi amb els seus prejudicis: "El principi que regeix aquests casos podria expressar-se així: converteixi vostè en un pervers l'enemic i així podrà dormir tranquil quan el matin".

En aquesta línia, el nacionalisme espanyol s'entossudeix a forjar una imatge negativa de Catalunya a partir del menyspreu constant, l'amenaça subliminal i la incitació ètnica. El to que s'empra contra el fet català és un degoteig ofensiu gairebé diari. A tall d'exemple, el 27 de gener de 1999 la premsa de Barcelona publicava unes declaracions d'Eduardo Zaplana acusant el nostre país d'egocèntric, tancat en ell mateix i de tenir un sentiment de superioritat. L'endemà el *Defensor del Pueblo* considerava que a la Catalunya autònoma es posen entrebancs a la mainada que volen rebre l'educació en espanyol i, en conseqüència, ho denunciava en un informe de la comissió europea contra el racisme i la intolerància. Dos dies més tard, era el gallec Mariano Rajoy, ministre espanyol d'educació i cultura, qui alertava del "perill" que l'exemple de les quotes en català al cinema s'estengués a d'altres països europeus amb llengües minoritzades. Potser es referia a Galícia? El vilanoví Josep Piqué, ministre-portantveu del govern espanyol, des de finals de gener, no s'ha cansat de repetir que el catalanisme polític esdevé reduccionista. Si d'insolències encara no en teniu prou (i només estem parlant d'un breu recull de premsa de les darreries de gener), caldria rescatar les declaracions d'en Felipe González o d'en Josep Borrell, en forma d'atacs brutals contra els legítims defensors dels fets diferencials de la península en termes d'igualtat amb l'espanyol, tal com passa a Suïssa o Bèlgica, que per pos-

tres són titllats de nacionalistes exacerbats.

Què persegueixen aquestes flors emmetzinades de la nova espanyolitat amb aquests llinxament mediàtics? El descrèdit i posterior afebliment dels tímids avenços dels catalans com a poble. Influir en els sentiments, les creences i les opinions de la col·lectivitat, amb la màxima discreció perquè ningú se n'adoni, són els mètodes usats normalment per anar erosionant i trasbalsant la nostra minsa consciència nacional.

Els amants de la confusió i del malgust presenten la nostra catalanitat com un tumor maligne que cal extirpar per tal de poder relleçar Espanya. Com si per a millor vida dels espanyols, les altres nacions ibèriques haguessin de morir irremediablement. "El nacionalisme espanyol percep la pròpia identitat contra les altres identitats no castellanes de l'Estat Espanyol" apunta en Manuel Delgado (revista *Escola Catalana*, octubre de 1998). Arribats a aquest punt, és quan es produeixen situacions com les que descriu, en una carta publicada a la premsa gironina, un jove de Sant Antoni de Calonge: "L'última nit de viatge, a la sortida d'una discoteca de Còrdova, ens esperaven una dotzena d'individus que ens van agredir sens provocació prèvia, simplement perquè un d'ells ens va sentir parlar en català entre nosaltres unes hores abans en un comerç! Van saltar a sobre nostre amb l'únic avís de: Putos catalanes, tenéis que morir todos". Posteriorment el signant de l'escrit afegeix una reflexió final: "Algú pot pensar que això és un cas aïllat. Jo crec que és la punta de l'iceberg... dels qui enverinen l'opinió pública dels nostres veïns". El qüestionament pervers i sovintejat de la nostra dignitat nacional ens ha de servir de revulsiu per reafirmar-nos com a ciutadans de ple dret engrescats en un futur millor. Ω

Dites relacionades amb la lluna (I)

- 1) Aigua i lluna, temps d'oliveres.
- 2) Alls plantats en lluna nova, de grans un cove.
- 3) Béns de fortuna, muden com la lluna.
- 4) Carnestoltes i Dijous Sant sense lluna mai no es veuran.
- 5) Cèrcol de lluna no omple llacuna.
- 6) Civada sembrada en lluna nova surt blanca; en lluna vella surt negra.
- 7) Clara lluna és la de l'agost, però la del gener és millor.
- 8) Corona de sol mulla els pastors, corona de lluna pastors eixuga.
- 9) De la lluna del gener al cinquè dia veuràs quin any tindràs.
- 10) De lluna nova, vés-hi amb el cove.
- 11) El bon mariner, mirant la lluna, ja sap son quefer.
- 12) El dia que tomba la lluna, tot treball és de fortuna.
- 13) El dimecres lluna nova per tot l'any és desastrosa.
- 14) El gram mor tot sol, si es llaura en lluna vella de juliol.
- 15) El millor femer, el de la lluna nova del gener.
- 16) El porc mort en lluna vella fa dolenta l'escudella.
- 17) El temps, el vent i la fortuna, canvien com la lluna.
- 18) Ells mànecs d'eina tallats en lluna de Nadal fan millor feina.
- 19) En la lluna vella, talla l'arbre de fulla eterna.
- 20) En lluna creixent a la mar, en lluna plena en el port i no tinguis por a la mort.
- 21) En lluna de Nadal, talla el pi i el verdal.
- 22) En la nova lluna, talla l'arbre que perd la fulla.
- 23) En lluna minvant no sembris ni un gra.
- 24) En minvant de lluna no sembris cosa nenguna.
- 25) Fins que la lluna d'abril no hagi passat, no donis l'hivern per acabat.
- 26) Estrella vora la lluna, tempesta segura.
- 27) Ets a la lluna, Bernat, perquè el diumenge has treballat.
- 28) Fer el viatge de la lluna, anar sencer i tornar en quatre bocins.
- 29) Fes les faves en lluna nova i les colliràs amb un cove.
- 30) Home de bé, és com blat de bona lluna.
- 31) Home nat en lluna fosquejant, al botavant.
- 32) La dona i la lluna, avui serena, demà bruna.
- 33) La foscor de la lluna assenyala pluja.
- 34) La lluna d'abril, malures mil.
- 35) La lluna d'agost clareja quan és fa fosc, vol ser com la de gener, però no ho arriba a ser.
- 36) La lluna d'octubre en cobreix set, i si plou, nou.
- 37) La lluna de gener és la més clara de l'any.
- 38) La lluna de gener fa sortir la formiga del formiguer.
- 39) La lluna de gener i el sol d'agost són els millors de tots.
- 40) La lluna de gener, l'amor prevé.
- 41) La lluna de gener, pariona no té.
- 42) La lluna de gener, set virtuts té.
- 43) La lluna del gener, és la més clara de l'any i mirar-la no fa dany.
- 44) La lluna es bona per a anar de nits. Ω

Fa 40 anys que la Família Salvà regenta el Restaurant Vista Mar a sant Elm, just davant es Pantaleu. Tenen viver de llagosta i recomanen el peix fresc. La Família de na Claudia Schiffer en són clients i amics des de fa 28 anys. En Baltasar Porcel també és amic de la casa. Per a reserves, 971 239 044

Fa 32 anys que na Maria Pujol regenta el Restaurant The Bar a sant Elm. Despatxa menús a 1000 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 2.000. Tel. 971 239 298

En Tomàs Perpinyà i na Maria Morlà són els amos joves del Forn can Miquel Perpinyà a s'Arracó. Tlf. 971 674 125

Fa 10 anys que en Francesc Xamena regenta la Fusteria Xamena a Andratx. Tel. 971 235 346

Sansalito
RESTAURANTE • GRILL

Carns vermelles de cérvol, estruç, Costelletes d'anyell, broxetes, i moltes idees per a picar. Tasti les millors carns de Ciutat (Best meat in town)

CARRER D'ANGLATERRA, 1 ≈ EL TERRENO - CIUTAT ≈ RESERV. TLF. 971 285 977
TANCAT ELS DILLUNS I ELS MIGDIES

Valldemossa (al costat de l'escurador)

Març 1.999

Fa 5 anys que n'Antònia Pujol va obrir la Merceria Fils i vetes a Andratx. Sa mare tenia aquesta mateixa botiga a Ciutat de Mallorca. A la foto amb els seus hereus. Tel. 971 235 164

Fa 29 anys que la Família Suau-Alemany regenta l'Hostal Catalina Vera al Port d'Andratx. Tenen 28 places, molt ben decorades i molt tranquil·les. Obri aquest hostel, sa mare, na Catalina Vera l'any 1943. Tff. 971 671 918

Fa 11 Anys que na Margalida Calafat regenta la Fontaneria Sanitaris Bravo al Port d'Andratx. A la foto amb el seu hereu Xavier. Tel. 971 671 863

Fa 14 anys que en Josep Joan de la Vila d'Eivissa regenta el Restaurant Bon Profit al Port d'Andratx. Tel. 971 674 422

Els "no practicants"

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

De tant en tant, quan es fa alguna enquesta per esbrinar el percentatge de població estatal que es considera com a practicant d'alguna religió, al costat d'aquells que s'encasellen en els apartats dels "catòlics practicants", "practicants d'altres religions", "agnòstics", o "ateus"; ens hi trobem un grup nombrós que es declaren com a "catòlics no practicants". El controvertit batle de Marbella i president del club de futbol Atlético de Madrid, en certa ocasió, s'afirmà com a "catòlic no practicant". Els anomenats "catòlic no practicants" sembla que són gent que, tot i tenir una cultura catòlica

(celebren festes catòliques, es bategen seguint el ritual catòlic, es casen en una església catòlica) i creure, menys o manco, en l'existència de Déu, no segueixen gaire els preceptes marcats per l'Església Catòlica. És per això que es consideren catòlics, però "no practicants".

L'expressió "no practicant" també l'he vista aplicada als homosexuals, que n'hi ha que diu que haurien d'ésser "no practicants", és a dir, que haurien d'abstenir-se de mantenir relacions sexuals entre ells.

El camp de la política és prolífic en aquest espècimen qualificat com el "no practi-

cant". Així, ens trobem amb "republicans no practicants", ue serien aquells que es consideren republicans (alguns "de tota la vida", àdhuc) però que accepten al rei Juan Carlos. També tindríem als "nacionalistes no practicants", que serien els que s'omplen la boca parlant de la Nació Catalana per a després deixar-la reduïda a un mer "fet diferencial" en el magma nebulós que alguns anomenen "Espanya". El grup dels "demòcrates no practicants" sestaria constituït, per exemple, per aquells que xiulen a una persona per cantar en la seva llengua, posem per cas, a l'artista de Xàtiva Raimon. Una altra categoria de "no practicants", estretament lligada a l'anterior, seria la formada pels "racistes no practicants", composta per aquells que van de "perdona vides" pel món, que miren malament als negres, però que no els peguen,

que no entenen perquè molts ens entestem en parlar català en comptes d'utilitzar la llengua d'Antonio Ozores o Juanito Navarro, però que no ens envien a galeres, perquè són "tolerants". O aquells "no practicants" de l'esquerranisme, que s'omplen la boca amb mots del tipus de "socialista" i "obrer" per acabar demostrant que només són espanyols.

Sí, avui dia bunden els "no practicants" a tot arreu, quedant els "sí practicants" (d'algunes coses) en una situació, moltes voltes, de marginació social fàcilment manipulable davant del que alguns han anomenat com a "societat massa", desideologitzada i amorfa. De vegades m'agradaria esdevenir "no practicant" d'alguna cosa, agafo el meu DNI, em miro la bandereta espanyola que hi apareix i em pregunto: espanyol, jo?, en qualsevol cas, "no practicant". Ω

S A C A P O L A D O R A

Nou Himne Nacional

"Sor Tomaseta", selecció de l'Obra Cultural Balear per a amenitzar la conclusió del Correllengua d'enguany, podria ésser el nou himne nacional si tenim en compte que els vint mil assistents a l'acte feien onejar una mar d'estelades.

Antoni Mir ha perdut el món de vista i ha dut l'OCB a trencar amb les bases populars que lluiten per la nostra llengua i per la nostra cultura. Dalt del cadafal hi destacava una bandera de la Universitat de Mallorca, una bandera que no tenia cap semblança amb les que portava el públic assistent. I tot, tal vegada, per evitar que des del PP li diguessin que l'OCB fa política; cosa que, d'altra banda, han dit igualment.

Lògica (IR) Racional?

Si A amb B i B amb C, A amb C?
Segons Pere Sampol (a darrers de juny):
Si UM amb PSM i PSM amb PSOE, UM amb PSOE.
Extrapolant aquest raonament a l'àmbit estatal:
Si PSM amb CiU i CiU amb PP, PSM amb PP.

Un líder per a l'esquerra espanyolista

Francesc Antich ha aconseguit uns resultats immillorables, sobretot quan el PSM amenaçava amb uns resultats a la gallega (recordeu que el BNG va relegar la coalició PSOE-Verds a la posició de tercera força política a Galícia). Bona part del mèrit la tenen, però, els seus contrincants electorals, que varen renunciar a fer campanya en base al propi programa per por de trepitjar l'ull de poll al PSOE i posar en perill el Pacte de Progrés (sic) al Govern.

CATALUNYA,

Menorca

Illa tradicionalment d'esquerra, l'actual conjuntura electoral ha resultat òptima per recuperar el poder al Consell i als

diferents municipis on últimament havia governat la dreta. Les baralles en el si del PP menorquí -a l'estil de les que han viscut els conservadors a Eivissa i a Formentera- han comportat una baixa participació i han revaloritzat comparativament els candidats esquerrans.

Formentera

La candidatura dels progressistes formenterers, amb vuit regidors, gairebé ha esborrat el PP del mapa polític local (només compta amb un regidor) i ha suplantat el PSOE amb una candidatura integrada fonamentalment per independents, per la qual cosa es pot dir que la corda és més fluixa que mai per als dos grans partits d'àmbit estatal i profundament centralistes.

Eivissa

Els atacs de Josemari al PSOE eivissenc pel seu pacte preelectoral amb ERC han recompensat degutament el Pacte Progressista, ja que en aquells municipis amb independentistes a les llistes l'esquerra ha guanyat (Consell d'Eivissa, Vila) o bé ha avançat notablement (a Sant Josep s'ha passat de cinc a nou regidors, només a un de la majoria absoluta). D'altra banda, en aquells municipis amb una llista més clarament PSOE els resultats han estat prou dolents i el PP segueix governant feliçment.

El batle de la Vila d'Eivissa, Xico Tarrés, ja ha donat mostres de com les gasta el PSOE en el tema nacional: els primers comunicats de premsa bilingües català-espanyol els ha hagut de fer un batle del PSOE, quan amb n'Enric Fajarnés (PP) el català era la llengua normal de la comunicació pública. Vius i ungles!

Universiada

Els nacionalistes espanyols que dissenyaren la retransmissió de la cerimònia inaugural poden estar ben contents de la nova i impecable bandera espanyola que col·locaren davant la càmera central, però la nota discordant la posaren un parell de països hispanoamericans que posaren en entredit el sentit de la hispanitat: els esportistes peruans sortiren amb una pancarta on es podia llegir "Congratulations" i els universitaris uruguaians aparequeren amb una altra que deia "Gràcies Mallorca, URUGUAI t'estima". Des que Felipe González no va tant per les excòldnies espanyoles. Ω

Ment i Esperit (I)

RICARD COLOM

"Tot i que em burl de la humanitat en general, no ho faig mai d'algué en particular. Ignor si hi ha dins ell una secreta grandesa".

"Llig algunes frases dels llibres deu vegades seguides per a introduir-les dins el meu esperit, barrejar-les a la meua substància i enriquir-me'n per sempre més".

(Edmond Jaloux, 1878-1949, crític i novel·lista francès).

"No hi ha cap senyal d'ànim petit més segura que el de lloure pagat de tot".

Giovanni Papini, 1881-1956, escriptor catòlic italià)

"Sols l'home malda per anar més enllà dels límits que li han estat imposats".

(Erasmus de Rotterdam, Desiderius Geertsz, 1466-1536)

"Però tot d'una perquè ens col·loquen al punt de mira d'aquest ésser ideal (l'en-si-per-a-si) per a jutjar de l'ésser real...; devem comprovar que el real és un esforç afollat d'assolir la dignitat de causa-de-si. Tot s'esdevé com si el món, l'home i l'home al món no arribassin a realitzar sinó un Déu a mitges. Tot s'esdevé com si l'en-si i el per-a-si es presentessin en estat de desintegració en relació a una síntesi ideal" (Jean Paul Sartre, 1905-1980, escriptor i filòsof existencialista, a *L'Être et le néant*)"

En hebreu *davar* és homònim que vol dir *paraula* i *cosa*: la qual cosa real. En el llenguatge del poble escollit, els mots no sols són símbols i ecos de la realitat; ans són la mateixa realitat. Quan sant Joan pensa en hebreu el pròleg del seu Evangeli, va voler dir: *Al començament fou la realitat. I la realitat romania amb Déu. I la realitat era Déu.*

(Richard Wurmbrand, pastor evangèlic màrtir d'una minoria nacional, durant anys d'incomunicació, sota dictadors nazis i stalinistes).

"Una vida no examinada no val la pena d'ésser viscuda".

(Sòcrates d'Atenes, 470-399 a.C., filòsof clàssic).

"L'home natural no pot voler que Déu sia Déu. Més aviat vol ser ell

mateix Déu i que Déu no sia Déu" (Martí Luter, tesi n. 17 de *Les 95 Tesis*, que inauguren el pensament modern i la Reforma Protestant, 1517).

"(Tret del cristianisme) cap altra religió ha proposat l'avorrimet de si mateix. Cap altra, doncs, pot satisfer els qui s'avorreixen ells mateixos i cerquen un ésser verament digne d'ésser amat. I aquests, si mai havien oït parlar de la religió d'un Déu humiliat, l'abraçarien. Cap altra no ha conegut que l'home és la més excel·lent criatura (i alhora la més miserable). Els uns, qui han conegut bé la realitat de llur excel·lència, han pres per covardia i ingratitud els sentiments baixos que els homes tenen naturalment de mena; i els altres qui han conegut bé com és de real aquesta baixesa, han tractat de supèrbia ridícula els sentiments de grandesa que li són també connaturals.

(Blasi Pascal, 1623-1662, savi i

filòsof occità).

"De vegades, petits actes foscs, fets en la solitud i amb una seguretat absoluta, ens defineixen millor que els grans crims".

(François Mauriac, 1885 Bordeu-1970, novel·lista occità).

"Massa, massa enigmes pesen damunt l'home en aquest món".

(Fiodor Mikhaïlovitx Dostoïevski, 1821-1881, escriptor naturalista rus).

"Res no hi ha de més trist i decebedor que una obra mestre, car res no mostra millor la impotència humana a tenir consciència de sa grandesa i dignitat. I si una veu interior no ens advertís que les coses més belles res no són comparades amb el que som nosaltres, res no ens farà més petits que llur contemplació".

(M.P.M.B. Maeterlinck, 1862 Gant-1949 Cannas, escriptor flamenc-belga).

"Si qualsevol home, un de vulgar fins i tot, sabies narrar sa pròpia vida, escriuria una de les més grans

novel·les mai escrites".

(Giovanni Papini).

"No és sols el cel i la terra, és nosaltres mateixos on hi ha més coses de les que qualsevol filosofia pot contenir, i quan no ens veiem obligats a expressar el nostre misteri, som més profunds que tot allò que ha estat escrit, i més grans que tot l'existent".

(M.P.M.B. Maeterlinck)

"No neg que l'home pugui ser una criatura meravellosa, però no és probable que sia descobert durant el decurs de sa vida, ni sol tampoc ser-ho un cop l'ha abandonada. La meravella de l'home s'amaga, car els secrets del seu cor no són lectura per a l'altri. Quant al seu treball, si està ben fet no cal ja dir-ne pus".

(Notes de la vida i lletres, José Teodor Konrad Nalecz Korseniowski, 1857-1924, escriptor anglò-polonès).

Tothom té tres caràcters: el que exhibeix, el que té i el que creu que té"

(H. Karr) Ω

Fa 10 anys que n'Eugeni Sarrà de Barcelona regenta la Immobiliària Sarrà al Port d'Andratx. N'Eugeni és membre d'API Balears i se queixa de l'intrusisme brutal del sector. El Govern Balear ha de prendre cartes en l'assumpte i fer complir la llei, diu el senyor Sarrà. Tlf. 971 673 750

Fa 3 anys que n'Antoni Calafell és l'amo i el cuiner del Restaurant Rocamar al Port d'Andratx. Se menja per una mitjana de 4500 ptes a la carta. Tlf. 971 671 261

Fa 6 anys que en Joan Clar regenta el local de lloguer i venda de barques "Prima Boats" al Port d'Andratx. Tel. 971 673 755

Fa 6 anys que en Michael Gierusz i na Doris Oberle regenten la botiga de mobles i decoració Sa Casa Grossa al Port d'Andratx. Tlf. 971 671 886

Dites relacionades amb el vi

Allà on entra el vi en surt el juí.

Alls i ceballot volen vi fort.

Alls i pebre, vi volen beure.

Alls i vi, remei de roí.

Alls i vi, remei dels pobres.

Amb alls i vi fort, no em fa por la mort.

Amb cargols, figues i naps, aigua no beguis, sinó vi; tan fi que cargols, figues i naps vegis nedar.

Amb castanyes, vi de Pasquies.

Amb dones i amb vi s'avança camí.

Amb el fill del teu veí casa ta filla i ven el vi.

Amb el qui beu massa vi, negocia de matí.

Amb l'escudella, beu-hi vi i no et faci por el morir.

Amb la bóta sense vi no emprenguis camí.

Amb les figues s'ha de beure vi tres vegades per trobar-hi gust.

Amb les mongetes porc i amb el porc vi fort.

Amb pa i amb vi, es passa millor el camí.

Amb pa i vi es passa el camí.

Amb porró carlí és més bo el vi, amb porró liberal, fa més bé que mal.

Amb sopes d'all i vi no et faci por el morir.

Amb sopes, all i vi fort no et faci por la mort.

Amb un gerro de vi bo, tothom es posa bo.

Amb un tragueta de vi bo, el malalt es posa bo.

Amb vi ranci i pa calent fa de bon passar l'hivern.

Amic de vi, mal amic i mal veí.

Amic de vi, s'acaba l'amic quan s'acaba el vi.

Amic i vi, com més vell més fi.

Amic nou és vi novell, si és bo no és com el vell.

Amic, porc i vi, vell.

Amistats que amb el vi es fan, en dormir la mona es desfan. Ω

Avinguda Mateu Bosc
Tlf. 971 674 422
PORT D'ANDRATX

BAR RESTAURANT

Vista Mar
ESPECIALITAT EN PEIX FRESC I PAELLES

Carrer del Rei en Jaume I, 46
Tlf. 971 239 044
Mòbil 908 732 535
SANT ELM (Mallorca)

Fa 7 anys que en Pere González va obrir l'Apotecaria González al Port d'Andratx. Son pare, Bartomeu González, va obrir l'Apotecaria del Port l'any 1969. A la foto amb l'apotecari substituït Manel Puig.

Fa 20 anys que en Joan Santjoan, nascut a Cuba, regenta el Restaurant Miramar al Port d'Andratx. Va obrir aquest restaurant el seu padri, Bernat Valent, l'any 1927. Se menja a la carta a partir de les 5.000 ptes. El plat estrella és l'arròs amb calamars de potera. Tel. 971 671 617

Na Toninaina Bestard és la madona jove del Restaurant Layn al Port d'Andratx. Recomana la caldereta de llagosta i la porcella rostida. Se menja a partir de les 4.000 ptes. Tel. 971 671 855

Fa 2 anys que la família Mas-Marihno regenta el Bar Els Arcs a Montuïri. Tapes i begudes. Són del Mallorca. Tlf. 971 646 058.

El diluvi

JOAN CABOT CALÇAHEU

En Joan Fagesa rrossegava la coa pansida pel trespol. Tocava la glòria amb els dits, però el peix encara no era al cove. La majoria absoluta dependia de quatre vots dubtosos, i els malparits de l'oposició acabaven d'impugnar els resultats electorals de Palma. Estava neguitós perquè no les tenia totes: i si li fallaven, els seus amigots del Tribunal Superior de Justícia? Havia fet unes telefonadetes i tot van ser bones paraules, però... i si en el darrer moment li giraven l'esquena?

Quan la seua gent decidí finançar les tanques gonelles que resaven allò a "Som mallorquins, no catalans. Vigila qui votes", ho va trobar molt bé. Però ara se'n penedia, perquè una colla de gent, seguint la consigna, potser se'n havia estat de votar-lo a ell, garrotxí de mena, però sobretot espanyol exemplar i ariet del PP balear! I ara temia pagar molt cares les moixonies a la ultradreta local... L'olotí il·lustre estava que es reosegava les ungles dels peus.

A seu despatx estant, una veu l'interpel·là: "Uep, Joan!". En Fageda mirà arreu: estava sol. "Som jooo", féu la veu, que sonava com una flauta borda. El batle de Palma esguardà el retrat de n'Asnar, i el senyor del bigoti el saludà

amb la mà "Ho...ola", titubejà en Fageda.

-Teniu problemes, eh? -n'Asnar, rialler, semblava que se'n fotia.

-Ves...

-Idò no possis ànsia, que tu te salvaràs -el retrat mirava de confortar-lo.

En Fageda no s'estranyà que n'Asnar li parlàs en català, per tal com ho sol fer en la intimitat. Li va plaure molt, això sí, sentir-li parlar *sa modalitat* mallorquina.

-D'aquí a un parell de setmanes -continuà n'Asnar- hi haurà un xàfec gros que ho arrasarà tot. Fins ara ho teníeu tot, i ara només tendreu l'Ajuntament de Palma. Només quedaràs tu. Per això t'he vingut a veure: et necessito perquè salvis el nostre món.

-I com ho he de fer, això, pobre de mi? -demanà en Fageda, espantat.

-Treu al carrer tots els fusters, aparelladors i manobres que tenguis a l'abst, fe construir una gran arca, carrega-la de queviures a bastament, i d'aquí a quinze dies embarca-hi el personal que sigui aprofitable. Quan les aigües tornin a mare, aquests pioners poblaran de nou les nostres illes, es reproduiran i així, a més, renovarem el Partit d'una punyetera vegada. Tira de les *Nueves*

Generaciones, i sobretot no et deixis na Carraixeta.

-Ho faré talment, don José.

Al part de la Mar, els obrers treballaven dia i nit. Un estol de magribins post-Pla Mirall feien feina a escadada. En deu dies, el vaixell ja va ser fet. En Fageda anava dient que era el iot que els empresaris mallorquins hien de regalar al borbó. Gràcies a aqueixa brama, un seguici llepaculs d'hotelers féu donació de gran quantitat de menges exquisides que fariren el rebost del vaixell.

Arribà el gran dia, i en Fageda convidà una selecta comitiva a la inauguració de la barca. De Menorca arribà una colla de genets i un esbart de botigueretes; als primers no els fou permès d'embarcar els cavalls. Per Mallorca comparegué l'alcalde d'Inca i un grup de soleristes, na Carraixeta de Felanitx -n'Asnar n'estava prenat-, un parell de *pijines* que encapçalaven lliesses del Pepé al Pla, un un estol de sementals tendrets que només xerraven castellà. Per Eivissa hi havia en Daniel Jerez, en Toni Serra i quatre bleades d'escola privada i religiosa. A Formentera no hi quedava ningú: havia dimitit tothom menys en valladolid -i, és clar, no el van convidar.

Abans que en Fageda tengués temps d'explicar-se, un desfet de trons els eixordà, i una barrumbada d'aigua esclatà sobre la coberta. Una hora després, el bòtil ja surava. L'endemà havia desaparegut tot rastre de terra.

S'escolaren molts dies, i també mol-

tes setmanes. La Pepita -així havien batejat el vaixell- solcava la Mar Catalana rumb a la incertesa. El capità Fageda divisà un peixot molt gros i emproà la nau cap a ell. Tot d'una es temé que era un cap d'olla; en ser-hi més a prop, distingí les fesomies d'en Gabriel Cañellas en el morro del cetaci.

-Bon dia, Joan! -eructà el cap d'olla, escopint aigua per la bocassa.

-Bon dia, l'amo en Biel! -saludà en Fageda-. Teniu notícia de cap terròs on puguem desembarcar i plantar-hi quatre urbanitzacions, amb qualche camp de golf?

-No, amics. L'aiguat ho ha inundat tot i no hi ha cap més remei que esperar.

-Però, i aquelles gavines que es veuen? -insistí el capità Fageda.

-Aquest bestiar ve de terres valencianes, no només caigut un ruixadet. Si voleu, hi podeu fer port i repostar. Però no us enganyeu: a les illes, els ous de la gavina blavera surten nials.

-No patiu, l'amo en Bielot; ens quedarem aquí, que ens enyoram de les nostres roquetes. Encara tenim formatges, talem i flaons a dojo. Resistirem.

Lluny d'allí, el *Gabinet Caligari* penetrava, en un botet de rems, a l'albufera de València. En Matas, l'Estaràs i en Ferrer eren pellerinques exhaustes. L'expresident remava penosament, amb el front amarant de suor. La mar, el cel, el pegat de la senyera valenciana... tots els colors del blau es fonien en els ulls del cabdill llonguet. Ω

Al fons de Documentació Antifeixista

Com a militant antifeixista (de l'OEC durant 1973-77, després del POUM, eco-pacifista, etc.) vull respondre al confusoriari escrit de la pàg. 23 del 15-5-99.

Evidentment que hi ha immigrants de família castellano-parlant que són independentistes millors i més fermes que no tants de tants "nacionalistes" autòctons acomplexats. Déu els beneïca!

Però, dissortadament, a causa de la constant intoxicació espanyolista i de la desídia i covardia de tant "nacionalista" i autòcton acomplexat; gran part, la majoria de forasters/immigrants se senten "espanyoles" i, manipulats per la TV, COPE, ABC, La Razon, etc., etc., de fet, més o menys espanyolistes. Sovint massa.

Quan els Països Bàltics pogueren

deslliurar-se del terrorisme de l'ocupació militar russa, obligaren als russos a integrar-se: aprendre lituà/letó/estonià i jurar fidelitat a les llibertats dels nous (ressorgits) Estats bàltics. Per ventura el FDA té al barra d'insinuar que açò és nazifeixisme? En quina inòpia viuen aquests amics "antifeixistes". Què volen? Fer mos Oncles Toms acomplexats enamorats dels nostres botxins pels segles dels segles) *Sí, bwana*, per sempre més?

En aquest detall copsem com l'esquerranisme doctrinari fossilitzat és quasi tan ingenu com uns dibuixos animats i tan transnacional/despersonalitzador com les grans superfícies de capital francès.

És un legítim dret d'autodefensa de no donar dret de vot als forasters que menyspreen la nació que els acull i dóna feina, perquè els feixistes són justament

"ellos": "ellos" són els colonitzadors espanyols, russos, serbis, francesos, turcs... que, sàdicament, atien l'odi anticatalà, antialbanès, anticors, antikurd... "Ellos" són els racistes que practiquen les neteges ètniques, com la dels castellano-andalusos a l'Amèrica (amb més de 100 milions d'indígenes escabexinats per aquests "pobrecitos"). "Ellos" són de "*Hágase el milagro: lo haga Dios i el diablo*". Són així "Ellos".

El FDA no ens farà creure que els rucs volen; ni que els genocides (damunt) són els kurds, els albano-kosovars o als catalans. Sabem com són els sinistres grans inquisidors de l'Altiplà i llurs escolanets catòlics i esquerrans que els defensen, tot assegurant que el blanc és negre.

No digueu mentides!: Cap catala-

nista no negarà la ciutadania a cap immigrant (castellà, andalus o negre) ben integrat que s'estimi Mallorca i Catalunya: però tenim dret a defensar-nos de tota la tropa de sangoneres, "*pícaros, soplones, inquisidors y caciques*", que ens envia Madrid per esborrar-nos del mapa i de la memòria.

Nosaltres no som feixistes ni racistes, vivim a ca nostra i volem per lliures. "Ellos" tenen molts cervells a Madrid per a intoxicar i acusar-nos de tot. Fins i tot de "*nazifeixistes*"! Però és el sùmmum de l'estupidesa que cap antifeixista de terra nostra s'empassi tals intoxicacions lolaileres. És vergonyós! I increïble que *L'ESTEL* gosi publicar tal gasòfia mental. Una ignomínia més!. Ω

Ricard Colom i Ortiz
de família mestissa

SA CASA GROSSA MOBLES I COMPLEMENTES

AVDA. GABRIEL ROCA, S/N
070157 PORT D'ANDRATX
Tlf. 971 671 886
Fax 971 672 097
Mòbil 609 555 482

THE INTERNATIONAL BALEARIC REAL ESTATE ORGANIZATION

PORT D'ANDRATX
Mallorca
<http://www.sarra.com>
e-mail: sarra@oceas.es

Telf. 971 67 37 01
971 67 37 50
Fax. 971 67 32 42

Visca l'especulació sense límits!

Els països europeus s'han de sacrificar per l'euro. És l'essència de la Unió Europea creada pel Tractat de Maastricht.

S'exigeix, doncs, a tots els països europeus, "reformes estructurals" per tal de reduir la despesa pública. Per tal d'equilibrar el pressupost tenint en compte el cost de la guerra de Kosovo, decidida pel govern americà i finançada pels europeus. Tenint en compte el cost de la "reconstrucció", que no reconstruirà l'economia de Iugoslàvia, ni de Kosovo, però que serà un succulent negoci per a les multinacionals, començant per les que han fet negoci amb l'armament. Tenint en compte, també, que els indicadors econòmics van a la baixa, i l'augment de tipus contribueix a frenar més la producció. Després de la guerra, la recessió?

El cas és que la guerra i reculada econòmica hauran de pagar-se amb la privatització sanitària, amb la retallada general de despeses socials i un augment de la pressió fiscal als de

sempre.

A Brussel·les, tracten de donar a llum una nova Comissió Europea, més dèbil, més sotmesa al Banc Central Europeu. És a dir, al dòlar. La comissaria més important seguirà essent la "lliure competència", el fi únic és afavorir el control de total l'economia europea per les multinacionals dels USA. El comissari que decidí destruir una quarta part de l'olivera a l'Estat espanyol, és l'únic que repeteix lloc, però ara, a més, s'encarregarà de desfer allò que queda del sector pesquer. Seguir enfonsant el transport serà competència de la inefable comissaria "del lli", la senyora Loyola, amb la qual cosa, el caos generat en els aeroports pel govern espanyol del PP se pot generalitzar a tot Europa.

A l'Estat espanyol, els banquers van preocupats perquè temen que, davant l'acostament de les eleccions, el senyor Aznar no s'atrevisi a realitzar els deures que li corresponen per a sostenir l'euro. És a dir, per a sacrificar l'economia i les vides de la gent a l'especulació. D'aquesta mane-

ra, la redacció del diari *Cinco Dias* exigeix dues reformes clau: Liberalitzar el sol i baixar l'acomodament. A la qual cosa s'afegeix liberalitzar la instal·lació de bensereres (ara han de respectar certes distàncies), el gas, els transports, donar una empena a les privatitzacions, i liberalitzar els horaris comercials, enfonsant d'aquesta manera a centenars de milers de petits comerciants. No acaba aquí "la carta als reis". Li exigeixen al senyor Aznar que retalli la despesa sanitària imposant una "tassa per recepta i acte mèdic". Una reforma a la seguretat social que retalli les cotitzacions patronals. I una nova contrareforma laboral que abaratesqui l'acomodament, per la qual cosa proposen com a mitjà més senzill "reformar" l'estructura de la negociació de convenis, per tal d'evitar les cascades d'influència i permetre els "despenjaments".

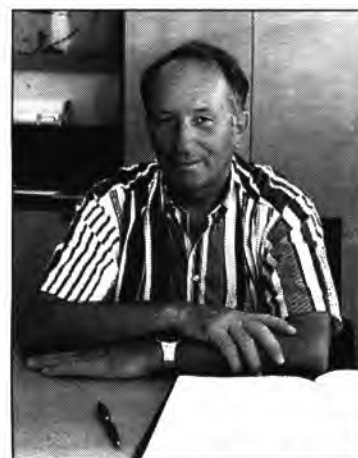
Visca l'especulació sense límits! Fora els convenis, fora l'assistència sanitària gratuïta (que hem pagat amb les nostres cotitzacions), enfonsem als

jubilats, acomiadem als qui encara tenen una feina decent. Els importa una blea que l'economia s'enfonsi en la recessió, per tal que segueixca la festa de l'euro...

Evidentment, el senyor Aznar desitjaria no fer tot això en vespres electorals, doncs és conscient que els treballadors i els pobles no se deixaran. Però fa el que pot. Un mes després del 13-J ha anunciat la transformació d'una sèrie d'hospitals públics en fundacions, la privatització d'allò que encara queda, més diners de l'INEM per a la gran patronal, i prepara el terreny per a retallar les jubilacions. Mentre, les empreses ja privatitzades, com Telefònica, Endesa, Repsol o Tabacalera, sagnen al ciutadà, deterioren el servei, acomiaden desenes de mil·lenars de treballadors amb diner dels contribuents.

I la pressió de Brussel·les i del Govern espanyol se trameta a cada un dels governs autonòmics que s'estan constituint aquests dies, condemnats en aquesta Europa de Maastricht, a ser el poder més proper a les multinacionals per a destruir els seus propis pobles. Ω

Pere Felip

Fa 10 anys que en Berthold Schwarz de Lindau, al llac de Constança regenta la Immobiliària Nova al Port d'Andratx. També té oficines a cas Català, santa Ponça, Porto Portals i Ciutat de Mallorca. Aquests firma te 30 anys a Alemanya. Tlf. 971 674 506

Fa 2 mesos que na Glòria Kirczynski d'Alemanya ha obert la botiga de moda Glòria al Port d'Andratx. Te una altra botiga a Porto Portals. A la foto amb la dependenta Sofia de França.

N' Ampar Sánchez és la madona del Souvenir La Maragda a Peguera. Van obrir aquesta botiga els seus sogres, Jaume Muntaner i Maria Mariano l'any 1958. Tlf. 971686096

Fa 2 mesos que en Francesc Marin i na Mary Meredith han obert la botiga El Pati a Peguera. Venen articles d'espert i flors seques, però la seva especialitat son els forns de llenya per fer rostits. Tlf. 971 685 302

La premsa nacional

El passat dia 26 de maig d'enguany es va celebrar una taula rodona sota el lema: "El factor premsa en el redreçament nacional". El motiu venia de la publicació del número 100 del setmanari "Catalunya Campus".

Amb el suport del vice-rector de la UB, Dr. Pons, i amb l'entusiasta clenda del Comissionat per la societat de la informació Miquel Puig, es va suscitar un intens debat, entorn de la responsabilitat per bastir l'espai informatiu català.

En Josep Sort, director de Catalunya Campus, va esmentar la necessitat d'altaveus per les accions del 'sindicalisme universitari combatiu i independentista'. Un mitjà de caràcter informatiu, tot i la necessària publicitat, ha de fer-se ressò d'una realitat dinàmica i palpitant com és la comunitat universitària. Una comunitat universitària dispersa arreu dels Països catalans i, per tant, mancada d'un òrgan de cohesió informativa i d'intercanvi.

Aportant la veu de la premsa comarcal, hi va prendre part en David Bassa, redactor del Nou 9 i atent observador de l'evolució dels mitjans catalans. Va posar damunt la taula els silencis i les pors de bona part de la premsa comarcal. La majoria projectes reeixits des de la 'transició', però estancats i en una clara confrontació conceptual amb la metròpoli (Barce-

lona). En molts sentits, va dibuixar un panorama pessimista. Una premsa cada dia menys conscienciada de la seva responsabilitat per 'denunciar' i per destapar els afers contraris als nostres interessos nacionals. La poca resposta davant el tancament governatiu d'EGIN en pot ésser un exemple prou clar.

L'editor de Llibres del Segle, Manel Costa-Pau, va ésser crític amb el mateix concepte de 'redreçament', tot argüint la necessitat de reconstrucció nacional. Situant la realitat catalana dins la dimensió històrica d'una derrota militar i una ocupació policial, a resultes del règim franquista. La mal anomenada transició, en cap cas, suposa, a criteri d'aquest editor, una constatació de que coses fonamentals hagin canviat. Tot el contrari, la tant gastada 'memòria de la transició' no ha fet si no congelar una situació de conquesta i de desigualtat sobre les terres catalanes, els seus habitants i la seva projecció futura. Igualment, es va manifestar, en la línia de Francesc Candel, de construir una ciutadania catalana, superant els falsos dilemes d'origen geogràfic o les enverinades manifestacions per dividir la cohesió social prèvia a la constitució nacional.

La intervenció d'En Jordi Fortuny, director de El Temps, va ésser motiu de felicitació per la propera celebra-

ció del 15é aniversari del setmanari. La única publicació de caràcter ampliament nacional, dels 11 milions de catalans es manté, contra tot pronòstic, al destacar el palès retrocés de la fórmula 'setmanari d'informació general' en els quioscs. Segons les seves pròpies paraules, el fet d'especialitzar-se en la qüestions de Països Catalans ha suposat la vigència del setmanari. El més important, no obstant, ha estat la normalitat de la llengua catalana. Un aspecte esperançador i, en molts sentits, satisfactori. La sola comparança amb temps passats evidència un progrés incomparable.

I, finalment, va intervenir en Joan Manel Tresserras de la Universitat Autònoma, qui no va dubtar en evidenciar les febleses del complex empresarial català dedicat als mitjans de comunicació. Mentre va lloar la iniciativa de la Generalitat del Principat per plantejar una política envers el món digital, igualment va ésser crític amb la manca d'una política envers els mitjans de comunicació social i els seus grups editorials. Les contradiccions d'una burgesia cada dia més inexistent, el va fer postular sobre la necessitat de que fossin les caixes d'estalvis o els actuals grups-Godó i "Z"- els que liderassin una reconversió de la premsa nacional catalana, pendent des de fa més de 20 anys. Els 'petits projectes' com "Catalunya Campus" no són suficients per edificar una sòlida construcció nacional catalana. Tanmateix, compleixen una funció especialitzada i sectorial. Com d'altres mitjans comarcals, locals o temàtics. Avui, en una

societat mediàtica són grans grups financers i professionals els que poden configurar els espais comunicacionals i de mercat econòmic. Els 4.000 milions de 'El Observador', en qualsevol cas, són la prova més fefaent de la manca d'una política clara. L'única iniciativa versemblant abocada al fracàs més absolut. Mentrestant roman L'Avui -resistent, tocat en la seva marca i amb deficiències de gestió- i El Periódico (en català) -possibilitat de futur, sense consciència nacional per la mera traducció.

Al meu criteri, el debat posterior va posar en evidència la il·lusió de molts titulats en periodisme. Joves estudiants de ciències de la comunicació que no volen renunciar tant fàcilment a la seva responsabilitat per edificar o reconstruir l'espai informatiu nacional. Llastimosament, la realitat d'uns empresaris insensibles a la 'continuitat' d'una lluita d'alliberament, suposa la seva conversió en 'mercenaris' de la informació, tot sucumbint a una nova forma de tirania, la de la comunicació, basada en els grups empresarials i una determinada lògica 'neo-liberal' -altament limitadora- i 'post-moderna' -sense valors-. Goso, en aquest sentit, proposar la via del 'periodisme combatiu' tot creant cooperatives o associacions, per com a mínim, amb 'petits projectes', prepara el terreny a un futur esplendor nacional. Ω

Llorenç Prats-Sagarra és Editor-adjunt del setmanari informatiu Catalunya Campus E-mail: lprats@primerama.es

La justícia a Catalunya:

Volem viure plenament EN CATALÀ

PLATA FORMA PER LA LLENGUA

prou agressions dels estats espanyol i francès a la nostra llengua

Volem viure plenament EN CATALÀ

PLATA FORMA PER LA LLENGUA

ASSESSORIA FISCAL, LABORAL I JURÍDICA

Carrer Principes d'Espanya, 23 B Tlf: 971 60 53 45
E: Figueras 07141 MARRATXI Tlf: 909 88 98 96
MALLORCA Fax 971 60 53 44

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

(Les lluites els anys noranta)

L'estalinisme espanyol (P" C" E) i el PSOE criminalitzen l'esquerra revolucionària de les Illes (PSM, MCI, OEC...)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Al final, tota aquesta gent (P" C" E) acabà acceptant la bandera de Franco, la "sagrada unitat d'Espanya" i la monarquia que ens havia imposat el dictador, essent els més ferotges enemics dels partits de l'esquerra nacionalista i revolucionària mallorquina (parlam d'organitzacions tipus OEC, MCI, PSM, PORE, CNT, etc)

En un recent article publicat en aquesta mateixa revista (15-V-1999) parlava dels anys anteriors a la transició i de l'augment de lluites revolucionàries que es donaven arreu de l'Estat. Els anys 74, 75 i, especialment, 1976, marcaren una fita importantíssima en l'avenç de la consciència anticapitalista i nacionalista radical dels pobles de l'Estat. En la lluita pels seus drets nacionals, el Principat, Euskadi i Galícia porten la flama pel recobriment de la seva llibertat. Els plans de la burgesia i de l'imperialisme estato-unidenc eren en perill. Els aliats reformistes del capitalisme (especialment P" C" E i PSOE) no sabien què fer per a controlar el pobre treballador de totes les nacionalitats. Ara ja no es demanava simplement "llibertat" en abstracte, dins la línia de respecte del sistema d'opressió capitalista que propugnaven en Carrillo i el PSOE. A Mallorca els carrillistes del P" C" E s'encarregaven de predicar la reconciliació nacional amb els franquistes reciclats. Oloraven pastís a repartir (malgrat durant molt d'anys només fossin unes miserables miques caigudes de la taula dels opressors). Al final, tota aquesta gent acabà acceptant la bandera de Franco, la "sagrada unitat d'Espanya" i la monarquia que ens havia imposat el dictador, essent els més ferotges enemics dels partits de l'esquerra nacionalista i revolucionària mallorquina (parlam d'organitzacions tipus OEC, MCI, PSM, PORE, CNT, etc). Els seus pamflets, els seus atacs inquisitorials contra les idees republicanes i el marxisme revolucionari, arribaren fins en el moment actual, quan, posseïts encara per aquesta dèria obsessiva, atacaren l'autor d'aquest article (vegeu el diari Última Hora,

Abril de 1994: presentació del llibre *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970)*. Dies després de la presentació *L'estalinisme espanyol (P" C" E)* i el PSOE organitzaren una forta campanya de criminalització contra Miquel López Crespí i l'esquerra revolucionària de les Illes.

28-IV-94, article (?) titulat Sobre l'antifranquisme a Mallorca). Article (?) que fa evident (vint anys després dels fets que narram!) el seu odi i ràbia visceral contra tot allò vertaderament revolucionari i antifeixista que ha donat la lluita del nostre poble. Signaren també el pamflet en contra de l'esquerra revolucionària i en defensa de la nefasta política de renúncies carrillistes els senyors Gabriel Sevilla, Bernat Riutort, Gustavo Catalán, José M. Carbonero, Antoni M. Thomàs, Alberto Saoner i Salvador Bastida.

Ningú mínimament format o coneixedor de la història no pot creure que a Nin en el 37 o als revolucionaris mallorquins que no traïrem la lluita per la República, l'autodeterminació i el socialisme, ens pagava la policia de Franco

De seguida que començaren els atacs contra el meu llibre (*L'Antifranquisme a Mallorca, 1950-1970*), nombrosos ciutadans i ciutadanes, organitzacions socials i culturals, partits d'esquerra, sindicats, personalitats de la cultura independents, sortien en defensa de les idees que expressava en tal obra. El dossier de premsa fent referència al llibre arribà en poques setmanes a les dues-centes trenta pàgines. En el diari *Baleares* (24-V-1994), Joan Gelabert, Secretari de la CGT de Correus,

de Palma, publicava una nota que deixava ben aclarits els motius de la ràbia visceral dels oportunistes i servils contra l'esquerra revolucionària mallorquina. Deia el conegut dirigent sindical: "No és estrany que el llibre de Miquel López Crespí *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970)* faci mal a més d'un. Concretament Ignasi Ribas i Antoni M. Thomàs tengueren la seva responsabilitat en la defensa de la nefasta política carrillista que enterrà anys de lluita i esforços populars. En un pamflet que ha sortit en un diari es proclamen defensors dels "èxits" polítics del carrillisme [PCE]. Són precisament aquests "èxits" els que intentaren acabar amb la lluita per la República, pel socialisme, pel poder dels treballadors i per l'autodeterminació nacional. El moviment obrer encara paga amb un cert grau de deserció i desmobilització la firma dels perjudicials Pactes de la Moncloa que serviren per a consolidar el poder econòmic i polític de la burgesia damunt el poble treballador".

La direcció central carrillista (i de rebot, la de les Illes) fou l'enterradora de quaranta anys de lluita popular pel socialisme, per l'autodeterminació de les nacionalitats oprimides, per la República

"La política del PCE que defensen els Riutorts, Carboneros, Sevi-

Carrillo- ens imposaren la bandera de Franco, unes lleis que ens barren el pas envers l'emancipació de la classe obrera, que impedeixen la nostra llibertat nacional. En el fons amb el pamflet que han publicat han provat de justificar totes les venudes que han fet per un plat de lleties.

"El llibre de Miquel López Crespí els ha molestat perquè diu la veritat. Perquè denuncia la pobresa política que defensaren venent anys i anys de lluita popular. Crec que els milers de morts per la República, els milers i milers de lluitadors pel socialisme no podran perdonar mai els resultats de tants fracassos històrics.

"Enlairar la bandera de Franco dins la seu del PCE el dia que foren legalitzats. Vet aquí, com deia abans, tot el que aconseguí el carrillisme abans de ser enviat al femer de la història".

Ho signava Joan Gelabert, Secretari de la CGT -Correus- a Ciutat de Mallorca.

"Crec que hi ha pocs llibres amb una càrrega d'emoció tan intensa com el que ha escrit el conegut autor pobler" (Miquel Morell)

Pel mateixos dies (concretament el 10 d'abril del 1999) i en el diari *El día del mundo*, l'escultor Miquel Morell, que vivia d'ençà els anys trenta molt proper al cementiri de Ciutat, recordava a la perfecció els trets dels escamots d'execució. Miquel Morell escrivia:

"He de confessar que m'ha emocionat de bon de veres el llibre de Miquel López Crespí *"L'antifranquisme a Mallorca 1950-1970"*. De cop i volta, sense anar a cercar-ho m'han tornat a la memòria els anys tristos, tota la misèria que visquérem sota la dictadura. Crec que hi ha pocs llibres amb una càrrega d'emoció tan intensa com el que ha escrit el conegut autor pobler. Jo, que des de la meua casa, prop del carrer General Riera, sentia els trets dels escamots d'afusellament en el trenta-sis, ho puc confirmar. L'ambient opressiu d'aquella grisor franquista és idèntica a com la descriu el nostre guar-

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

E P U

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

L'any 1978, aconseguides les poltrones institucionals, l'esquerra oficial abandonà la lluita contra el capitalisme, l'autodeterminació i per la República. En aquell any el nou règim «democràtic» volia portar a la presó el republicà mallorquí Simó Capó per haver-se atrevit a enlairar la bandera tricolor. En la fotografia podem veure Miquel López Crespi (primer a l'esquerra), Antoni Mir, Macià Abraham i Francesc Delgado (entre altres militants d'OEC i les JEC) defensant la llibertat d'expressió del nostre poble.

donat autor. Ben cert que aquest llibre només el podia escriure un combatent per la llibertat i el socialisme com ha estat en Miquel López Crespi que sofrí -tothom ho sap- nombroses detencions i presó a causa de les seves idees democràtiques i de justícia social".

Una història amb la sang i el batec del poble

"La veritat, el sentiment més profund transpira per cada una de les seves pàgines plenes d'una intensitat emocional com no havia llegit en molt temps. No aniré a discutir si aquesta és o no és la història de tot l'antifranquisme illenc. L'autor sembla que només s'ha proposat fer unes petites memòries dels seus anys de lluita per la llibertat. Ja ens adverteix de bon començament que no és la seva intenció fer un treball d'erudit desvinculat del combat concret i l'alè del carrer. Quants de llibres d'historiadors oficials no ens cauen de les mans, per indigeribles i mal escrits! Tants d'historiadors que, tancats dins les seves torres d'ivori, no han tingut la valentia de sortir al carrer a defensar -com ho ha fet en Miquel durant vint-i-cinc anys- la llibertat dels homes i de les dones de la nostra pàtria. Homenets que pontifiquen, cofois, des de la trona

de no se sap quines preteses "objectivitats" i "cientificitats" buidades de carn i de sang, de sentiment i de vida. Ben lluny de la fredor de les estadístiques, de la gebrada inhumana dels números, de la paraula que mai no s'ha compromès, Miquel López Crespi aconsegueix fer bategar tot el caramull d'informacions de les quals ens forneix".

Molts dels polítics actuals han fet befa dels fills de Mallorca que moriren lluitant per la llibertat

"Sincerament, ja ho deia al començament, el llibre m'ha emocionat de veritat i m'ha fet reviure aquells anys -seixanta i setanta- en els quals encara -plens d'il·lusions pel canvi social- no sabíem que, rere els discursos de molts polítics, només s'amagava la dèria pels diners, l'afany d'enriquir-se (la "cultura del pelotazo" que diuen a Madrid), de figurar, d'asseure's a les poltrones fent befa de tants homes i dones honests que oferiren els millors anys de la seva vida per ajudar a bastir una Mallorca diferent de la que ens han enflocat. Quina vergonya tot plegat! Les meves felicitacions més sinceres per a l'autor de sa Pobla".

I signava, Miquel Morell, enfrontant-se així als clans que pre-

tenien -divuit anys després de la transició!- criminalitzar novament qui signa aquest article i tota l'esquerra revolucionària mallorquina (especialment l'OEC, el PSM, la LCR, el PORE, la CNT, MCI i tot grup o persona independent que no combregàs amb les estantisses tesis de l'estalinisme espanyol (PCE)).

Anys de frenètica lluita antifranquista

Jaume Obrador, un dels màxims dirigents de l'OEC en temps de la transició, fundador de les primeres comissions de barri de Ciutat i actual president de "Veïns Sense Fronteres", no entenia -ni entén encara!- aquests barroers atacs contra els partits i organitzacions que no anàvem rere sous ni poltrones. L'u de juny de 1999, Jaume Obrador escrivia a *L'Estel* de Mallorca un article on deia:

"El darrer llibre publicat pel bon amic Miquel López Crespi, titulat *L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970)*, m'ha refrescat la memòria d'aquells anys de frenètica lluita antifranquista.

'A n'en Miquel, a bastants dels seus llibres, li agrada recordar el meu passat 'missioner', perquè es veu que li cridava l'atenció aquella mescla d'humanisme, de descobriment apassionat del món del treball i de lluita viscuda com a esperit de servei als més explotats. Les primeres incursions pel món 'conscient' de la política em feien veure que tampoc jo havia suportat mai la injustícia ni el menyspreu de les capacitats del poble per organitzar-se per a la defensa dels seus interessos i la resolució de les seves necessitats."

Cinc anys d'estança al Burundi

"De la mà de Paco Mengod, de Guillem Ramis, de Toni Pons i d'altres companys vaig anar descobrint que d'aquest tipus de política feia anys que n'estava fent sense saber massa bé que fos això fer política. Els cinc anys d'estada al Burundi, mentre a Europa es vivia l'entusiasme del Maig francès, m'havien fet obrir els ulls i denunciar sense por les injustícies. Recordo que la vivència més forta que vaig tenir en aquest sentit fou el judici que

Abril de 1999 a Santa Maria del Camí. Homenatge als republicans mallorquins assassinats per la dreta feixista antiesquerrana. Mentre P"CE i PSOE fa segles que abandonaren la lluita per l'autodeterminació i la República, antics militants d'OEC i el PSM (entre els quals podem veure Guillem Ramis, Catina Vich i Miquel López Crespi), continuen en primera línia en el combat pel nostre alliberament nacional i social.

em feren en el Burundi per haver denunciat públicament la corrupció d'un dels caps importants del partit únic d'aquell país. Aquest fet em polititzà, si bé jo ho vaig interpretar aleshores com una mena de denúncia social i no com una actuació política.

'Però, per ventura pel meu passat 'missioner', del qual, per cert, mai m'he avergonyit perquè ha estat una de les etapes importants de la meva trajectòria personal, m'agradaria remarcar un aspecte que en Miquel no cita expressament en el seu darrer llibre: el tema dels sentiments dels que lluitàrem per enderrocar el franquisme.

'Recordo molt bé que un dia dins la presó, a finals de 1976, un altre pres polític, pretesament més revolucionari que nosaltres, ens trobà un poc neguitosos per la situació que vivíem, alçà el puny i ens recordà que els revolucionaris no podien deixar-se vèncer mai pels sentiments. I això ens féu mal.

'És que en Miquel i jo no estàvem a la presó per gust ni per demostrar a ningú que érem més valents que els altres. Ens havia tocat a nosaltres, com a servei de premsa de l'Organització d'Esquerra Comunista de les Illes (OEC), presentar públicament el partit i assumir-ne les conseqüències. Jo no sentia l'estada a la presó com una satisfacció personal ni pretenia amb això esdevenir una mena d'heroi de les capes populars. Hi vaig entrar per tal d'acomplir un deure i per convenciment que era precís que alguns assumissin el paper diríem més públic de forçar els poders fàctics d'aquell moment per anar avançant cap a l'enderrocament definitiu de la dictadura. Però no vull amagar avui que, malgrat la convicció de que feia el que calia fer, allò -restar dins la presó- que em resultava dur m'apropà a n'en Miquel i me'l féu estimar."

Per això agraeixo haver trobat amics i companys com en Miquel que han sabut conjugar la lluita honesta i el compromís per a la transformació de la societat amb el cor i els sentiments

"Per això agraeixo haver trobat amics i companys com en

Miquel que han sabut conjugar la lluita honesta i el compromís per a la transformació de la societat amb el cor i els sentiments. Me fan por els que fan del deure una cosa freda. Em produeixen una mena de calfred els que no dubten mai de si s'equivoquen. I em fan pena els que són tan valents que no saben ni volen compartir cap sofriment.

'En Miquel és un home de combat, però no un home fred. Ell, que mai ha volgut traïr el que pensa i creu, sap molt bé que això té un preu que ell, com a escriptor, també ha hagut de pagar. La seva ironia està carregada de sinceritat i de sentiments. I aquesta sinceritat l'ha duit a escriure la història d'aquests vint anys tal com ell la visqué. Tan de bo que els que com ell lluitaren i la visqueren d'una altra manera s'atrevisin a escriure-la. Així es podria encetar un debat enriquidor sobre com s'inicià la nostra encara jove i no suficientment participativa democràcia. Per ventura això aportaria als que es diuen historiadors de veritat una bona matèria primera per interpretar com cal la història i no quedarien arraconades per a sempre les motivacions i les energies reals i conscients amb què es va escrivint la història real dels nostres pobles" (Jaume Obrador Soler).

Era el començament d'una forta campanya de solidaritat que els sectors més conseqüents de l'esquerra mallorquina -o simples lectors sense ideologia determinada, però indignats davant els atacs sense fonaments i les mentides i tergiversacions carrillistes- realitzaren i que va constituir el premi més valuós que mai he rebut de la societat mallorquina. Sense aquests ànims, sense aquesta palesa demostració d'una forta i àmplia solidaritat, potser no hauria continuat escrivint aquests breus resums de les meves memòries que van sortint -d'ençà l'any 1994- cada quinze dies a *L'Estel*. Articles que, tots plegats, conformen els cinc llibres que fins ara -escrivim aquest article el mes de maig de 1999- ha publicat la revista abans esmentada. Ω

el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

Laica a Sóller

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

La necessitat d'una escola estatal, pública neix dels grans problemes socials del segle passat al nostre país. Un grup de pedagogs, preocupats per la situació de l'ensenyament en aquell moment creà el 29 d'octubre de 1876, dos anys després de la proclamació de la primera república, la "Institució Lliure d'Ensenyança", que pretén reformar l'educació des de les bases didàctiques del "krausisme". El seu representant més conegut és sense dubte Francisco Giner de los Rios. Des del començament aquesta reforma educativa va entrar en conflicte amb les institucions polític-educatives del moment, i amb la societat espanyola de l'època.

Les idees principals del moviment renovador eren les següents:

- * L'educació té una inspiració i referència humanística de rels ètiques i naturals.
- * Tota educació té una projecció social, la qual és manifesta en la personalitat social de tots i cadascun dels individus.
- * L'educació ha de ser per tothom i ha de formar tota i cadascuna de les característiques de la persona, física, moral i intel·lectualment.
- * El procés d'ensenyança-aprenentatge té tres passes fonamentals: intuïció, activitat i comunicacions. Es defensa l'ensenyament individualitzat.
- * L'ensenyament secundari està format per una etapa de cultura general i una altra d'especialització professional.
- * Es recolça la constant renovació pedagògica i la formació contínua del personal docent.
- * Tenen un projecte d'universitat que aludeix a l'autonomia davant altres poders i institucions.

A finals del segle XIX l'analfabetisme de la població arribava al 70%, només un 40% dels nins en edat escolar anaven a qualque centre educatiu, tenint en compte que molts d'aquests no arribaven a acabar l'ensenyament primari per a fer feina al camp com a misatsges.

Mallorca en aquella època era una illa en què molta gent emigrava a altres llocs a treballar per tal de millorar la situació econòmica familiar. Molts de joves, sense acabar els estudis havien de cercar el sustent a altres contrades. Davant tots aquests problemes socials era necessari crear unes infraestructures escolars públiques i laiques que cobrissin les necessitats d'alfabetització i de formació del gruix de la massa popular.

Espanya no té un ministeri d'Instrucció pública fins el 1900, i fins al 1901 els mestres no reben un sou per part del govern.

Els primers edificis escolars estatals es construeixen durant la dècada dels vint. Serà durant la segona república quan el ministeri d'educació construeix més escoles públiques i laiques, recolzant així l'ideal democràtic d'una educació pluralista i que abarcàs a totes les capes de la societat.

Al poble de Sóller podem destacar diverses iniciatives que van de l'Escola unitària a la Graduada.

Així ens ho explicava el professional de l'ensenyament Jaume Albertí en el Número especial del setmanari "Sóller" dedicat al centenari de l'esmentada publicació:

"(...)L'escola graduada, amb més d'un mestre, separant els infants per les seves edats i coneixements, és un invent de ja ben entrat el segle XX. Abans, la unitària d'un sol mestre és l'únic model. Així a Sóller, encara es poden recordar: Ca Sa Mestra Resolina, dins Es Celler; Sa Unitària des Fossaret, abans de l'actual; Sa de S'Alqueria des Comte, o les unitàries de l'Horta, Port i Biniarix que canviaven d'emplaçaments segons els llouers que es feien de cases particulars.

La primera graduada de Sóller és la des Fossaret. Adquirí un gran prestigi en els anys de la República, destacant per dos costats: Son organització (comptava amb laboratori, completa biblioteca, cantina escolar, colònies escolars, etc.) i els seus professionals, al manco amb grans coneixements. Són recordats: el comunista José Echevarria, En Barceló, Josep Guasp Espina ("Es mestre Guasp"), Joan Maiol, Vicenç Moratal...

Posteriorment s'obrí la graduada des Celler, per a nines, i l'any 31, Ses Marjades, ja amb dues unitats; i totes aquestes amb construcció d'edificis especialment pensats per a la instrucció, sent encara ara, el Fossaret un dels més bells de Sóller..."

Sóller. Torrent major i camí antic a Palma.

H O M E N A T G E A S Ó L L E R

LA CIUTAT DE LA VALL DELS TARONGERS ÉS I VA ÉSSER LLOC D'INSPIRACIÓ DE MÚSICS, ESCRIPTORES, POETES I ARTISTES. BÉ MEREIX EL NOSTRE TESTIMONI I EL NOSTRE HOMENATGE

Sóller: imatges i lletres

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

L'editor Miquel Font, sempre assabentat dels productes d'impresora fora Mallorca, m'oferí un bon dia de recrear la meua vall de naixença a través d'antigues imatges fotogràfiques, velles "cartes postals" que sig-

nificaven capbussar-se en la mar, sempre remoguda de les evocacions i els records. Ja abans, jo havia fet una tímida incursió en el tema mitjançant els meus "Quedem Solleric", artesans i amateurs, i molt especialment amb

l'edició il·lustrada "Sóller: Guia d'Edificacions" però ara, la publicació de luxe i llarga tirada era una forta temptació i alhora una forma de manifestar els meus sentiments d'admira i estimació cap a la meua pàtria més íntima. Sortí així el llibre "Sóller, imatges d'ahir", que s'acompanyà en el seu acte de presentació d'una mostra de la meua col·lecció particular d'objectes, documents, fotografies etc. sobre l'emigració sollerica a França i Amèrica del 1880 al 1940. Havent resultat un èxit aquell primer volum, fou el moment, segons l'amic Font de posar fil a l'agulla per a fer-ne el segon i el tema i els materials emprats no foren altres que els de la "mostra" ja comentada. Es posà doncs a la venda, als mostradors de les llibrerries: "Sóller arreu del món", textos il·lustrats sobre la gran aventura dels nostres avis a la recerca de fortuna a nombroses ciutats de França, Suïssa, Bèlgica, Alger, Alemanya, Puerto Rico, Cuba, Mèxic, Argentina, Uruguai, etc. En el pròleg del primer tom vaig intentar deixar molt clar quin era el meu missatge: "

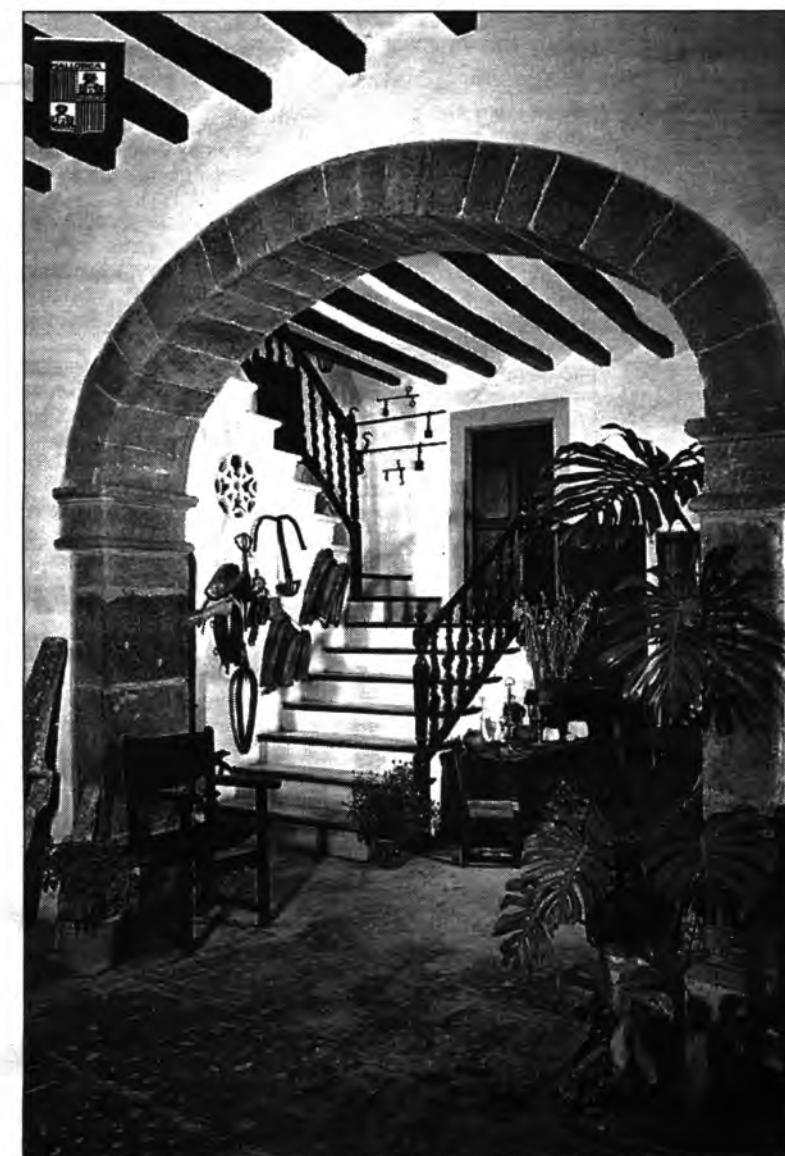
Contemplem aquestes imatges aturades sobre el paper, captades per la cambra d'un ull curiós i no sempre prou discret. Veurem paisatges on l'home ha fet ja

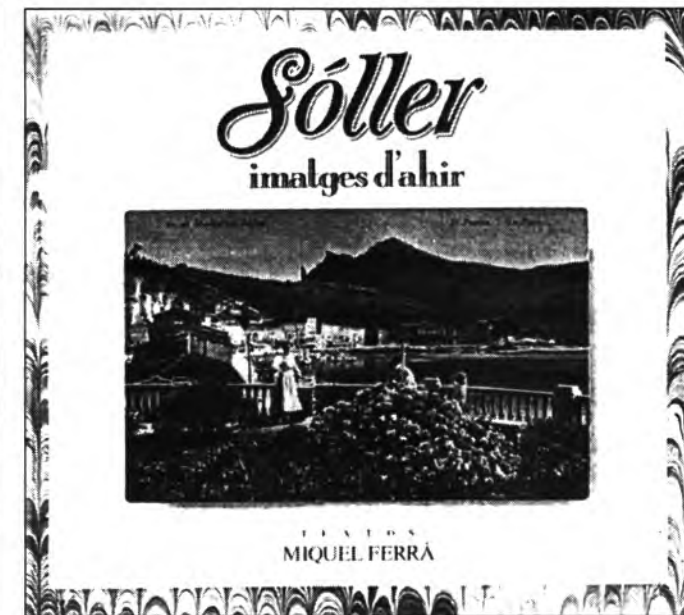
malbé per a sempre personatges, protagonistes d'aquell temps pretèrit i cronològiques ens i ginam ja fets pols sota terra. P a les instantànies estan vius als començaments d' tota la riquesa biològica d'uns moments determinats, una posta de sol primaveral... Fins i t les cases, els edificis plens de caràcter local, sem d'una forta significac a (...). Però les postal això, és a dir, vehic del missatge turístic i un h de forma constant el viatge

que s'ha de sentir rera cada situació. I ja és sabut que el viatge comporta aventura. I que Sóller, la Vall dels Emigrants, era un cau d'aventurers. L'aventura, sempre difícil, d'anar a fer fortuna fora poble, lluny de la petita pàtria nadiua, a altres països, a altres paisatges, entre altres gentes..."

Però Sóller es troba també present dins tota la meua bibliografia d'una manera o l'altra, i es que no pot fugir de si mateix, de les primeres llums que l'a-gombolaren quan nasqué, de la Vall sempre recordada i somniada. Ω

Sollerics arreu del món (1864-1920)

MIQUEL LÓPEZ I CRESPI

A les Actes del II Congrés de la Llengua Catalana (pàgs. 435-439) hem llegit un interessant treball de l'escriptor Miquel Ferrà Martorell. Es tracta de l'estudi "Els gal·licismes a la vall de Sóller" on podem seguir, pas a pas, l'evolució de les relacions dels sollerics amb França al llarg dels segles XVIII i XIX. Cal dir que en diferents llibres (Sollerics arreu del món i Sóller), Miquel Ferrà Martorell ja havia tractat amb cura la qüestió.

Pel que sabem, els primers contactes sollerics amb la costa d'Occitània cal cercar-los en el segle XVIII, quan és publicada una Reial Ordre per la qual es permet l'extracció dels cítrics de Sóller pel port, un dels més actius aleshores de Mallorca i que comptava amb un estol de vaixells comercials, principalment xabecs. Com explica l'historiador i escriptor Miquel Ferrà Martorell: "Taronges, llimones i oli, a més de figures seques i altres fruits, són exportats a La Nouvelle, Seta, Marsella, Aigüesmortes, Portvendres, Agde, Canes i Niça". I, més endavant, afegeix: "Per altra banda, els mestres d'aixa sollerics fan sortir de les drassanes pròpies un bon nombre de falutxos i llaütis viatgers' que s'arrisquen igualment a formar part de la flota que des de 1778 a 1808, és a dir, des de la llibertat de comerç amb les colònies fins al col·lapse econòmic de la Guerra del Francès, exporta fruita i altres productes al país veïnal".

L'any 1828 hi ha una liberalització total d'aquest comerç i una progressiva recuperació de la marina sollerica i de l'agricultura de la vall. La producció a les hortes solleriques arriba el 1860 a les vuit mil tones mètriques de fruita. El conreu del noguer, l'ametller, la parra, la prunera, el pomer, el llimoner i principalment el taronger, a més d'obrir el comerç de la vall vers l'Estat francès, hi fomentà la primera onada migratòria. El període més intens d'aquest trasplantament de gent sollerica a ciutats de l'Estat francès cal situar-lo entre el 1864 i el 1865, a causa de la terrible plaga que destruï quasi tots els horts de tarongers.

Sabem pels treballs de Miquel Ferrà Martorell que els sollerics sempre somniaven en el retorn. Diu l'escriptor: "Si després de passada la joventesa havien amuntegat [els emigrants] cabals a bastament per retirar-se, retornaven a Sóller i donaven aleshores lloc a una nova burgesia més o menys enriquida". L'emigració és permanent i continua des del 1964 al 1920. Alguns -els més pocs-, aconseguen retornar a força de molts sacrificis i privacions. Era el moment en què els nous rics rivalitzaven en la construcció de grans casals i fins i tot palauets, autèntiques mansions d'estil eclèctic o modernista, amb totes les influències de l'art nouveau, llavors de gran auge a tot l'Estat francès.

El punt de destinació principal era Occitània, i especialment Marsella i la vall del Roine. Així i tot hi havia sollerics escampats en indrets com Alger (Algèria), Angulema, Bayeux, Charlons-sur-Marne, Decazeville, Dijon, Epinal, Hendaia, Le Mans, La Tor, Le Havre, Mons (Bèlgica), París. I caldria esmentar encara, com a ciutats més significades per la presència d'habitants de la nostra vall, Amiens, Anvers (Bèlgica), Brussel·les (Bèlgica), Casablanca (Marroc), Friburg (Suïssa), Lausana (Suïssa), Nancy, Orleans, Poitiers, Yprès (Bèlgica). Ω

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 ó 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

Vencpis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

SERVEIS PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluis. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cri dau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis,

trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora. Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

Senyora de mitjana edat, guardaria nins o ancians a la comarca de s'Arenal. Tel. 971 441 042.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriuiu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altura, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriuiu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb

les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriu-me a: Óscar, C/ Ausías March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima'ti escriu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al.lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meva adreça és: Miquel Àngel Rodríguez; Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minúvolid. Voldria mantenir correspondència amb noia minúvolid que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Son un grup de 25 amics de Vila-Real, Castelló. Volem passar, aquest estiu, una setmana a finals d'agost o principi de setembre, a Mallorca. Busquem un lloc que no siga gaire car, casa rural o semblant. Som gent seriosa, i preguem que ens telefoneu si teniu un lloc de les característiques que demanem. Elvira Buforn 964 527 451.

Si sabeu a quina botiga puc trobar els autèntics texans catalans Caliquenyo, truqueu-me al 971 209 745.

Hola! Em dic Ignasi, tinc 34 anys i cerc amistat amb alguna dona que sigui capaç de descobrir els moments màgics que la vida ens vol proporcionar. Telf. 649 584 377.

Hola, al.lotes, noies, ragazzas. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al.lotes enrollades i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fullletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol.litud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ense-nyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Poligon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploatació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col.laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a Cristianisme i Justícia, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Rusinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337. 200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vic.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2°-Xixon 33206-Asturies.

La meva col.lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellors de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Feste Casteller!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriviu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó. Menorca.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI
Cognoms.....Tel.

ATENCIÓ • Escriviu un sol anunci per cupó
• Usau lletres majúscules
• Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

PETITS ANUNCIS

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braile en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

Venc SEAT 600E, matrícula PM-165487, en bon estat, ITV passada fins octubre 99. Dues centes mil pessetes. Telf. 971 545 476.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc Alfa Romeo 75, 2-0-TD. Aire condicionat, motor en perfect estat, accidentat. Preu a convenir. Tlf. 971 592 394 - 971 883 792.

Zoldas

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

RIOSSA

Inmobiliària ■ Immobiliària ■ Immobilien ■ Real Estate

971 256 156

Fax 971 273 353

Adrià Ferrà, 16

07007 Palma de Mallorca Illes Balears (Espana)

RESTAURANTE

Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamar sovint a les administracions estatals que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua. I la societat catalana són tots i totes. I tu.

Un dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidor/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució

demanis productes etiquetats en la nostra llengua

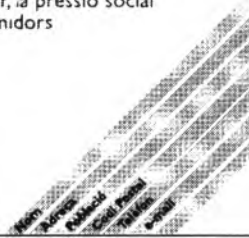
protestis a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català i discriminen així la llengua

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

demanis els prospectes o instruccions en la teva llengua

El català no es una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets es necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulguis portar a terme.

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar, ma. de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidoras.

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'amor: com és i com actua

RICARD COLOM

"Cadascú és segons la seva amor".

"Tal com són millors els que actuen per amor, així en són més els qui s'adrecen per la por".

"Per una vegada t'he dat un manament curt: ama i fes el que vulguis. Si calles, el teu silenci sia d'amor. Si crides, crida per amor. Si esmenes, fes-ho amorosament... no hi falti l'arrel de l'amor, car no en pot brollar sinó el bé".

(Sant Agustí de Bona, Númidia, 354-4309).

"L'amor sap esperar encara qual la raó desespera".

(George Lyttelton, 1709-1773, escriptor anglès).

"L'amor sempre parla, fins i tot amb la boca closa".

(Proverbi alemany)

"Qui vol estudiar amor sempre roman alumne".

(Anònim)

"L'amor que crida l'amor no sent, sovint, sinó el seu propi eco".

(Madame d'Amiel-Lapeyre, escriptora francesa, s. XX).

"Comprendre és una paraula viva i la carn d'aquell mot és amor".

(Henri Barbusse, 1873-1935, escriptor francès).

"I de tot en faig amor, i en amor viva".

(Frederic Peltzer, nat el 1924, escriptor argentí).

"L'amor és l'ala que Déu ha dat a l'home per a volar fins a Ell".

(Michel Angelo Buonarroti, 1475-1564, genial artista italià).

"Si t'estimes tu mateix, estimes tothom com a tu mateix. Mentre estimes algú menys que a tu mateix, no arribaràs a estimar-te realment, però si estimes igualment tothom, tu i tot, els amaràs com una sola persona, qui és ensems Déu i home. Així, doncs, qui estimant-se a si mateix estima per igual tots els altres, és una persona gran i virtuosa".

(Meister Eckhart, místic medieval alemany).

"L'amor és un conflicte entre reflexos i reflexions".

(Magnus Hirschfeld, 1868-1935, sexòleg alemany).

"Amar és veure's com un altre ésser ens veu, és ser enamorat de la pròpia imatge deformada i sublimada".

(Graham Greene, 1904-1991, novel·lista en llengua anglesa).

"Sempre fem prendre mal a aquells que estimam. Hom diria que, després del moment en què volem l'altre, el destinam a dolors que encara no l'havien pas abastat".

(Maurice P.M.B. Maeterlinck, 1862 Gant-1949 Cannes, escriptor flamenc).

"El secret de la felicitat en l'amor no rau tant a ser cec com a cloure els ulls quan cal".

(Simone Signoret, 1921-1987, actriu francesa).

"Sols l'amor pot ajudar a viure".

"En l'amor hom comença per enganyar-se un mateix, i de vegades arriba a enganyar l'altre".

(Oscar Wilde, 1854-1900, escriptor irlandès).

"Estimar no és pas mirar-se l'un a l'altre; és mirar plegats en la mateixa direcció".

(Antoine de St.-Exupery, 1900-1944, poeta francès).

"Sols existeix una amor gran a l'ombra d'un gran somni".

(Edmond Rostand, 1868-1918, poeta francès).

"Sols ens és massa antipàtic algú quan ens sembla que no li hem caigut gaire simpàtics. Prou n'hi hauria si algú que menyspreem hom ens digués: "Ahi en tal em parlà força bé de vós, li sou ben simpàtic", perquè comencéssim a estimar-lo".

(Jacinto Benavente, dramaturg madrileny).

"On no hi ha amor, posau amor, i en traureu amor..."

(Sant Joan de la Creu a Maria de l'Encarnació, Segòvia, 6-7-1591).

"El jorn que me n'ant

a la recerca de ma vida i del meu jo

una gran cosa sentí en mi

quan guaití arrere

i diguí adéu

sentiment d'amor

que em dugué de tu una il·lusió

arrera quedà un avenir

una seguretat i un què se jo

en aquell moment vaig copsar

petites coses que tenen

gran valor

sentiment d'amor

que em porta devers tu

amb ma dolor"

(Sentimiento d'amō, 1977, Jesús de la Rosa, del grup Triana)

"La Lluna i l'amor, quan no creixen minven.

(Proverbi portuguès). Ω

ARTICLES HISTÒRICS

La visió nacionalista del 14 d'abril [1931]

Catalunya alerta!

DANIEL CARDONA I CIVIT. 1934.

Quan al 1914 Àustria, amb el pretext d'obtenir una reparació per l'assassinat de Sarajevo, presentà a la petita Sèrie unes condicions i un ultimàtum inacceptable. Car la finalitat era destruir la seva independència i agregar-la a l'imperi austríac. I quan aquest responia amb un no! categòric a la intervenció diplomàtica i, a la vegada, un contraultimàtum de França; i Alemanya, al crit de "Deutschland über alles!", "Deutschland gegen alles!", intervenia en favor de la seva germana de raça. Aleshores Anglaterra feia seva la causa dels aliats contra els imperis centrals, una onada d'estupor va cobrir el món civilitzat en temença del conflicte paorós que s'apropava. Per la mateixa magnitud d'aquell conflicte mai no vist, es va creure que l'esclat de la conflagració guerrera podia encara ésser evitat per la diplomàcia. Aquesta estava, però, tan desacreditada i esclavitzada per la política que menaven els grans estats, que la seva influència va ser inútil. Hagué de cedir ràpidament el lloc a l'acció bèl·lica. Àdhuc aquesta es presumí ja d'antuvi tan horrible, que donà lloc que s'augurés en quatre mesos, com a màxim, la seva possible duració.

Tots sabem com la guerra, malgrat haver estat molt més horrible i cruenta d'això que tothom podia preveure, durà quatre anys llargs, segant vides a milions, destruint pobles, arrasant terres, portant dolor, tristesa i desolació arreu per on passà i causant la ruïna econòmica mundial. I no són només aquestes les conseqüències de la guerra, sinó que tant o més lamentables són les de la postguerra que tots patim de present: Les ambicions estatals. La desconfiança entre les nacions. L'ur reclús moral de fronteres endins. El tancament de duanes. La paüra del diner. La paràlització dels negocis amb la conseqüència inevitable de l'augment progressiu d'obres en atur forçós. La misèria. La fam i, en fi, la ruïna de la humanitat i la regressió de la cultura.

La psicologia moral col·lectiva dels pobles ha evolucionat vers l'accentuació en grau agudíssim de la lluita de classes. Semblava que després de l'horrible lliçó de la guerra, per l'experiència dels seus mals incalculables ocasionats a tots els estaments socials que havien lluitat per la pàtria, costat per costat en els camps de batalla, a les trinxeres, on els pobres i els rics havien patit les mateixes malalties, fam, set i fred. On per auxiliar-se i salvar-se mútuament havien complert tants actes heroics sota la mateixa pluja mortífera de metralla. Semblava, dic, que això havia d'haver segellat una comprensió mútua i afecte, un acostament moral i una unió material, un respecte i tolerància envers totes les idees religioses i socials dels homes. Per desdort, no ha estat així, sinó ben al contrari. Els homes s'odien

més que abans i sembla que els dirigents de les nacions, oblidant tots els horrors de la darrera guerra, pensen solament i en preparen una altra, les desastroses conseqüències de la qual són d'impossible càlcul a la intel·ligència humana.

Catorze anys són passats ja d'ençà que la guerra fou materialment terminada. I malgrat això, no s'ha pogut assolir la veritable pau mundial ni la tranquil·litat espiritual entre els pobles ahir bel·ligerants.

La Societat de Nacions, organisme que costà tant de crear amb la finalitat d'evitar tota altra guerra, ha anat desprestigiand-se fins a l'estat crític present, per tal com no ha estat realment una Societat de Nacions per fer regnar la justícia, sinó solament una Societat d'Estats, a la qual només hi impera l'ambició i la conveniència política. L'estat d'injustícia que presideix el fet de les minories nacionals, demostra plenament que en els tractats de pau no s'ha atès la justícia sinó l'ambició i la força. Les mateixes nacions que abans clamaven per tal com no eren ateses llurs minories sota el jou d'altres nacions, avui fan igual i pitjor amb les minories que s'han incorporat a les annexions arbitràries de noves terres. Àdhuc amb aquestes annexions no estan satisfetes. I les nacions cobegen eixamplar més llurs dominis adquirint noves terres colonials. Anglaterra no vol deixar cap de les que li han estat encomanades en "mandat" de la Societat de Nacions. França no vol perdre les seves. Alemanya aspira a recuperar les que li foren toltes durant la guerra. I Itàlia treballa per fer créixer el migrat guany que creu haver tret de la seva balança contra els seus amics germànics de la Triple, i enemics després, en profit dels aliats, i desitja noves terres del nord continental africà, on conduir l'emigració dels seus fills, que augmenten d'un milió d'habitants cada any. Àfrica és, doncs, el continent cobejat a repartir.

La guerra serà, potser, entre les dues nacions llatines i tindrà, tal volta, per principal camp la mar Mediterrània. Potser serà, més aviat, continental, si els tendents són també les nacions centrals.

Sigui com sigui, si la guerra esclata, què farà Catalunya? Catalunya, pel seu estat de constitució, no li convé la guerra i necessita la pau amb l'exterior per esmerçar totes les seves energies i les seves forces en la formació i consolidació nacional i estatal pròpies. En conseqüència d'això, doncs, ¿Catalunya es troba en condicions de parar els peus a l'Estat espanyol, en l'actuació quixotesca que sembla que vol emprendre, com fan témer les bravates governamentals i l'actuació diplomàtica de l'actual situació política i la realitat dels pressupostos del ministeri de la Guerra? O almenys, ¿Catalunya està en situació d'inhibir-se

de tota cooperació amb l'Estat espanyol oficialment i de manera eficaç que ens alliberi de compromisos i complicacions exteriors?

Segonament, ¿regna a Catalunya un alt pensament col·lectiu de consciència de la pròpia dignitat nacional? ¿Existeix a la nostra terra un estat psíquic sentimental de desig abassegador de redimir-se de la situació denigrant de poble dominat i esclau, i fer entrar Catalunya en el concert de nacions lliures del món?

Entre els verament patriotes -no parlo dels de l'avinença ni de la "conlleuància" - o sia dels qui volen la llibertat absoluta nacional i estatal, ¿hi ha homes estadistes amb prou cultura, talent i claredat per conduir l'acció diplomàtica externa i preparació tècnica per organitzar l'estructuració independent de l'Estat Català?

Els joves que estan disposats a l'obediència, a la disciplina i al sacrifici, ¿hi són en nombre suficient perquè llur acció sigui respectada i temuda? ¿Hi ha els quadres complets, prou instrucció, l'utilitat tècnica necessari i les reserves econòmiques indispensables?

Si en consciència, posant-nos la mà al pit, podíem respondre satisfactoriament en aquestes preguntes, ja no caldria fer-les. Car, si haguessin existit, Catalunya no s'hauria deixat prendre la República Catalana, ni sofert les claudicacions i vileses subsegüents.

¿Què farà, doncs, Catalunya si esclata una nova guerra, i en especial si aquesta pren directament o indirecta un caire mediterrani? ¿Romandrà en expectació absolutament passiva, o, abúlica, seguirà junyida a la voluntat i caprici del poder espanyol; com s'és esdevingut a les diverses ocasions que se li han presentat en el segle dinovè i en això que va de l'actual?

Si convenia a Catalunya prendre part activa, ¿tornarà a malbaratar i espargir estúpida i sense caràcter oficial ni garanties preestablertes, sinó altra vegada tan solament com obsequi d'una organització personal sentimentalista, uns quants milers de catalans perquè serveixin, a un o altre camp, de "senegalesos" com a carn de canó, perquè a l'hora dels tractats de pau sigui, altra vegada també, pegada amb un despectiu: "Pas d'histoires" (Clemenceau), i amb el desagraïment i l'oblit més innobles? En canvi ¿no n'haurà per alliberar el propi país de la dominació estrangera?

Fa venir els colors a la cara i punyeix dolorosament el cor, pensar això que la nostra dissortada pàtria faria, si demà esclatava una nova guerra.

Reflexionem, doncs, els catalans patriotes i conscients. Pensem que la guerra s'està preparant, que és imminent. Que ja existeix de fet, malgrat totes les

ficcions i convencionalismes de la diplomàcia, com existeix ja més d'un any entre la Xina i el Japó, per Manxúria. Entre Perú i Colòmbia, per la ciutat de Letícia. I entre el Paraguai i Bolívia pels territoris del Xaco. No contrastant que la guerra no hagi estat declarada oficialment.

Catalunya, per reeixir, necessita reunir totes les seves forces i el concurs de tots els seus fills, de tots els estaments i classes. Convé demostrar a l'obrer, tant manual com intel·lectual i tècnic, que el seu destí és el mateix del seu país. Que la seva prosperitat està lligada a la de la nació on viu i n'és fill. Cal demostrar aquesta mateixa veritat al patró, tasca àrdua, car hi ha en efecte qui, educat en un criteri de llibertat absoluta, no concep l'abandonament, àdhuc mínim i tan sols en aparença d'allò que ell creu a tort i amb raó, el seu dret exclusiu. Cal fer-li tocar amb les seves pròpies mans que l'exercici inconsiderat d'aquest dret, topa amb el dret de l'obrer a un mínim de consideració i d'existència.

Cal fer veure a tots, llurs situació d'inferioritat moral a la qual els porta llur esperit d'inhibició patriòtica i llur instint gregari de provincianisme ridícul, i manca de dignitat personal i col·lectiva, en deixar-se menar per gent estrangera que els tracta com esclaus, sense cap lligam d'afecte ni interès veritable per llur benestar material i llur dignificació moral. Gent enemiga de llur pàtria, de la qual blasma i se n'aprofita per xuclar la sang dels qui diu voler redimir.

Vivim verament una de les hores tràgiques de la Història, a la qual les passions nacionals, portades per l'ambició al paroxisme, llencen les unes contra les altres, en un moviment de follia col·lectiva, les nacions fetes per entendre's. Europa, encara pateixant de l'horrible guerra del 1914-1918, està nequitosos de noves guerres. Els estats es vigilen i sospiten mútuament i es preparen per a una nova i més desesperant lluita.

Catalunya, davant d'aquest estat de coses, necessita reconcentrar-se en ella mateixa. Ha de desvetllar més i molt més encara, l'autoconsciència de la seva personalitat nacional. Ha de sentir i viure constantment la idea de l'alliberació de la pàtria i vetllar alerta els esdeveniments mundials. Ha d'estudiar la posició que li cal prendre a cada cas, guiada només per l'afany nacionalista, vers l'oportunitat profitós, calculant fredament, sense sentimentalismes de cap mena. I ha d'estar a l'aguait en obrar quan calgui, ràpidament, amb valentia, sense vacil·lacions ni retrocedir per res. Amb decisió als sacrificis necessaris per durs i dolorosos que siguin, fins assolir la restauració de la llibertat integral i la completa independència de Catalunya. Ω

C A R T E S

La polèmica de Tàrbena continua

Senyor director:

Li envie aquestes lletres primerament per reafirmar-me en els meus declaracions al seu periòdic del passat dia 15 d'abril. També vull matisar les declaracions que l'historiador de l'Ajuntament de santa Margalida Antoni Mas feu al seu periòdic.

En primer lloc li pregunte a aquests senyor quin tipus d'agermanament és el que se va produir entre Tàrbena i santa Margalida, quan no es va propiciar el

contacte humà entre les gents d'aquestes dues viles. Era fredament comercial? Era lingüístic, Era folklòric?... Quan es produeix un esdeveniment d'aquests tipus, entre germans, és per compartir-ho tot, des de la llar al recapte.

En segon lloc, i malgrat "la fam" que pogueren patir els colons mallorquins, poden parlar d'un repoblament de gent voluntària o forçosa com era la norma habitual? Tothom sap que les condicions que ofería Tàrbena no eren massa

propícies als nous pobladors (Paisatge aspre i agricultura de secà no molt fèrtil. Per això, la senyora del lloc, Caterina Montcada, marquesa d'Aitona, va haver d'esperar fins el 1611 per concedir de nou les seves terres en emfiteusi a diversos colons d'origen mallorquí.

Per acabar, sobre la meua participació en l'agermanament, i per si li falla la memòria històrica, la pregue a aquest senyor que se doni un tomb per qual-sevol hemeroteca i que repasse el diari *Baleares* i la revista *Brisas*, per comprovar que l'any 1985 ja era preocupació meua, i per comprovar que l'ajun-

tament socialista d'aleshores no en tenia cap preocupació.

El qui subscriu, ex regidor de cultura de l'Ajuntament de Tàrbena, cambrer cavaller de la barretina i cavaller carreter del País Valencià, voldria felicitar al senyor Amando i a la Senyora Consuelo Molines per haver aconseguit, a la fi i després de 20 anys de govern municipal socialista, sota la segona legislatura d'en Tomàs Mascaró, el que hauria d'haver estat una realitat molt abans. Ω

Jeroni Monjo i Pasqual Pinet

Fa 20 anys que na Maribel Garcia regenta el Saló de Perruqueria Mallorca a Peguera. Tlf. 971 686 957

Fa 2 mesos que n'Angelika Sakolowski d'Alemanya regenta la Rentaduria Pronto-Pronto a Peguera. Tlf. 971 685 246

Fa 5 anys que en Pau Canyelles de sa Pobla i na Montiel Balaguer de València regenten la Botiga de Lloguer de Cotxes Der Kleine Dicke a Peguera. Abans tenien una botiga de queviures al Molinar. Tlf. 971 685 531

Fa 30 anys que n'Antoni Seguí de s'Hort des Ca va obrir el Taller de Fontaneria i electricitat Antoni Seguí a Peguera. Tlf. 971 686 119

El traspàs del president

En acabada la sessió d'investidura tothom va saber finalment d'on provenia la ferum. Feia estona que el Parlament Balear podia a carronya, però ningú no gosava demanar en veu alta quina era la font de la pestilència.

Tots els parlamentaris i parlamentàries s'incorporaren, però Jaume Matas no es posticà. Na Rosa Estaràs féu cap a ell, se'l mirà fixament, li digué una amoretta i li sacsejà una espatlla. El que feia només cinc minuts encara era president s'escorà i s'enrunà sobre el braç dret de l'escò. Les mulles li vessaven per dessota la camisa. Els ulls miraven cap enllac.

És mort! -xisclà l'Estaràs, subjectant-se les galtes amb les mans, com si tengués mal de queixal.

Un eixam de representants electes s'arremolinà prop de l'escò mortuori per no perdre's l'espectacle. Na Carraixeta felanitxera li apujà la cremallera dels calçons, en un gest de fidelitat pòstuma. En Pere Palau es limità a tapar-se els morros amb un mocador enflocat, en un gest que va ser llargament comentat durant molts mesos.

Ningú no va percebre com el fantasma d'en Matas, rialler, li fugia del cos i s'enlairava, lent però inexorable, cap al Més Enllà.

L'esperit panet tocà sostre. El fantasma mirà arreu del seu voltant, i, tot i que estava núvol, distingí una porta que resplendia amb llum pròpia. S'hi acostà, i no li calgué tocar cap timbre. La porta s'obrí, solemne, i una silueta barbuda retallà la cel·lística blava que s'estenia al seu darrere

-Hola. Qui ets? -demanà el fantasma d'en Matas.

-Em diuen sant Pere Sampol. Som el duaner del Regne Celestial i el majordom de la Senyora -respongué la silueta.

-Senyora? -s'estranyà el fantasma. No és el Senyor?

-No, és la Senyora. Es diu Maria Antònia i ho senyoreja tot tot, fins al darrer terròs del regne.

-Ah!

-Mem, anam per feina -tallà sant Pere, i es tragué una llibreteta del butxacó-. Vostè nomia Jaume Matas, i pel que veig té un historial ben galdós. No sé si podem fer res per vostè.

-Q...què hi diu, el meu historial? -quequejà el difunt president.

-Aquí consta un fotimer de brutorades: participació en una banda consagrada a la destrucció del territori, encobriment del lladrocini, campanya de difamacions contra l'Obra Cultural Balear, finançament de grups anticatalanistes d'extrema dreta, ús electoralista dels mitjans de comunicació, desqualificacions demagògiques contra la gent de la cultura, secessionisme lingüístic, designació d'en Manuel Ferrer com a conseller d'Educació i Cultura, incompliment de l'obligació de normalitzar la llengua catalana, enxufisme generalitzat a l'administració, submissió llepacul als dictats de Madrid, censura gonella de llibres de text, autopista de llevant a Mallorca, dinamitació de l'autogovern de les Illes, incompliment de la Llei d'Espais Naturals, neutralització del Règim Especial de les Illes, complicitat en l'espoli fiscal de les Balears, negati-

va a rebre els representats de desenes de milers d'illencs, etc., etc. Són molts pecats, senyor Matas.

-Sí... però, alguns no deuen haver prescrit? -mormolà, capmoix, el fantasma llonguet.

-No, senyor Matas.

-I si res un enfilall de Pare nostres i qualque Ave Maria?

-No sé si això convencerà la senyora... Espera un moment, per favor, que ho consultaré. -Sant Pere Sampol desaparegué devers una constel·lació. Un suau batec d'ales va sostreure el fantasma de l'ensopiment. L'arcàngel sant Francesc i el querubí Eberhard van fer un vol rasant prop d'ell, enjogassats, fent uns estranys gestos amb les mans, i es feren fonedissos tot d'una. Sant Pere comparegué de nou.

-La Senyora diu que s'ho ha de rumiar, però que ho veu molt negre, i que mentrestant s'espera en el Purgatori. Allí farà un poc de penitència i rescabalarà qualque pecat. Per aquí, per favor -sant Pere desplegué una mà cap al no-res.

El fantasma panet s'endinsà en un forat negre, travelà i s'estampà contra una llamborda freda i humida. Havia arribat.

L'espectacle era esfereïdor. En un racó de l'estança hi havia en Bermejo, enmig de dos encaputxats que l'escanyaven amb una bandera espanyola. A prop giscava en Cañellas, encadenat a la paret i torturat per uns picapedrers que volien fer-li un túnel a la panxa. En un altre racó hi havia els inculpats pel cas Calvià, penjats cap per avall com pollastres, al costat d'un ciclop que els anava dient: "Si em donau diners, us posaré una estona del dret, al·lotets; què me'n deis?". Més

enllà, n'Antonio Mari Calbet arrossegava una grossa columna de ciment que duia aferrada part davall les colloneres. El fantasma d'en Matas s'hi atracà i li adreçà la paraula:

-Hola, Antoni. Que fa mal, això?

-Pots pensar... No puc estar-me quiet, i arrossegat el pilar, costa...

-Sí? Costa?

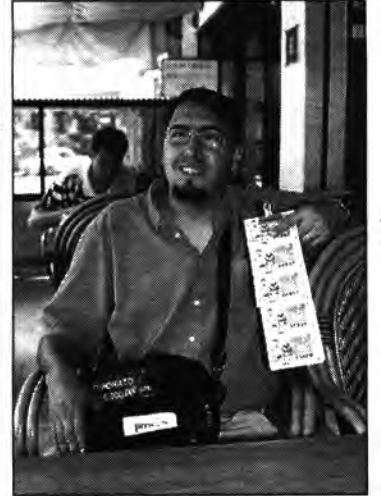
-Vatua d'ell, si costa! -grinyolà en Mari Calbet, amb els ulls plorosos. El nouvingut el va plànyer.

Prop d'allí, els regidors amb dedicació exclusiva del Pacte Progressista estaven asseguts i lligats a les cadires; davant d'ells, un barruguet anava cremant, un per un, els bitllets de mil que havien de cobrar, tot mofant-se: "Mirau, mirau com allò que cobejau no és sinó fum!", repetia el follet, tot esclafint riallades. El raig de satisfacció que travessà l'esperit d'en Matas es dissipà, però, en veure's acorralat per un estol de guanches argentins armats amb trinxets. "Ya tenemos diversión, amigos -digué un d'ells-: pincharemos un poco este beserro i alueguito lo empadronaremos en el infierno".

L'ànima d'en Matas, aterrida, s'enfilà en una enredadera, colpejà la portella del sostre i bramà: "Deixame sortir, per favor! Li donaré tota la meva DOT a la Senyora Maria Antònia, i tots els càrrecs que vulgui!". Una veu femenina li respongué, seca i resoluta: "Feu tard, Matas, tu i la teva DOT; i els teus càrrecs són mel enverinada. Més val que t'abriguis, perquè a l'infern on t'envio hi fa molt de fred".

El fantasma llonguet davallà de la planta, mirà els argentins i féu una proposta: "Si em deix punxar, algú em donarà un poncho?". Ω

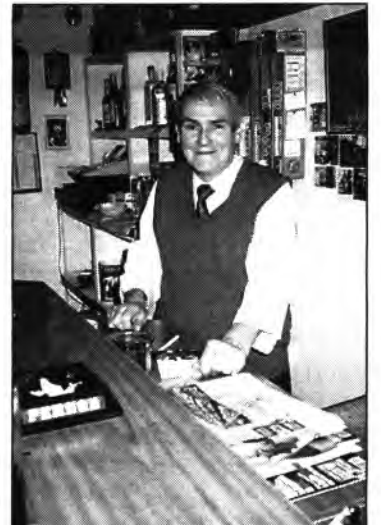
Joan Cabot

Fa 11 anys que en Guillem Esteve de Sineu ven el Cupó de la ONCE a Peguera.

Fa 4 mesos que la Família Schmidt d'Alemanya regenta el Bar Formula 1 a Peguera. Tlf. 971 685 403.

Fa 22 anys que en Pep Bonet regenta el Bar Quixot-Pepe a Camp de Mar. Aquest lloc és la seu de la Penya Barcelonista Miquel Àngel Nadal. També són del Mallorca i en l'hivern el segueixen allà on va. En Pep està content perquè davant el seu bar hi construeixen un hotel de 5 estrelles: 154 habitacions de luxe, grans jardins i un camp de golf. Tlf. 971 235 682

Fa 30 anys que n'Antoni Femenies de Petra regenta la Botiga de sa Platja de Camp de Mar.

" C A T A L A N S ! : C A T A L U N Y A ! "

(Francesc Macià, "L'Avi", 1859-1933)

El nom ja és el programa: Estat Català

1.- Els valencians ens hem dit catalans sense problemes fins fa menys de tres segles. I encara ens en queda un vestigi en la dita: "mo'ne cap allà, català, (aplicat a qualsevol valencià).

2.- abans d'ideologies, els nacionalistes de debò, arreu i sempre, defensen el dret a sobreviure, tenir les eines per a defensar-se de la colonització espanyola i del seu obsessiu genocidi mental, un Estat català que empari esque-

rres i dretes nostres. No comencem la casa per la teulada! Car Espanya és un monstre nazi sense pietat, culpable del major genocidi de tota la història de la Humanitat (més de 100 milions d'indis a l'Amèrica, durant els segles XVI-XVII. Pitjor que els Assiris, els mongols o Hitler plegats.

"Ells ens ensenyaren la por, per ells es marciren les nostres flors, a fi que llur flor visqués, feren malbé i devoraren la nostra..."

(Popul Vuh, llibre maia sobre el geno-

cidí castellà a Amèrica).

"Arriben i envaeixen nostra terra, i si ens hi resistim, ens empresonen i maten".

(Ancià daiak, Malàisia)

Així fan sempre els colonitzadors espanyolistes.

3.- "ESTAT CATALÀ" fou fundat l'any 1922, per en Francesc Macià, després president de la Generalitat Republicana. (1931-1933)

"la creació de l'Estat Català no és una estridència, es un acte constructiu".

(Francesc Macià i Llussà, juny 1922)

L'acció de l'Estat espanyol a Catalunya, avui més que mai és una violència fonamental, per què no és altra cosa que la humiliació constant d'un poble a casa seva mateix. (Mn. Josep Armengou)

4.- No som ni hem estat mai feixistes. Nasquérem de l'exemple irlandès, lluitarem al front contra Franco i Hitler, i per això almenys 75 militants d'Estat Català varen morir al camp d'extermini nazis, cents dels nostres militants foren afusellats, sobretot al Camp de la Bota. Hi ha gent que es dedica a difamar-nos, i no en direm cap nom perquè volem concòrdia entre els indígenes.

"La llengua i la història són els botins més apreciats a l'hora de sotmetre un poble" (Àngel Guimerà 1874-1924)

"El civisme significa un zel ardent en defensa de la pàtria"

(Marc Puig, activista d'Acció Olímpica, 1992)

"...aspror de ponent, fred, colonitzador, (...)

llibertats? Drets humans? Mois! Vots insolvents!

En el cel obert veiem com volen coloms;

En l'erma terra nostrada, indolent,

El nadiu presenta la unglada del voltor"

(Antoni Rovira i Virgili, 1882-1949)

La repressió contra el jovent independentista ha augmentat força darrerament, no tanquem els ulls! "Amic, ix de casa estrangera" (Ausiàs March, 1397-1459). Ω

Estima el teu poble, lluita per la llibertat nacional! Organitzar-se és la millor manera! Aflia't a Estat Català. Via Fora i Visca la Terra!

	<p>J.E.C. Joves d'Estat Català</p> <p>Apartat de Correus nº 100 08220 - Terrassa</p>		<p>Estat Català</p> <p>Apartat de Correus nº 1 171 12005 - Castelló</p>
	<p>Estat Català</p> <p>Apartat de Correus nº 165 08480 - L'Atmella del Vallès</p>		<p>Estat Català</p> <p>Apartat de Correus nº 94 227 08080 - Barcelona</p>
	<p>Estat Català</p> <p>Premià de Mar</p>		<p>Estat Català</p> <p>Berga</p>

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXII)

Regnat d'Alfons el Magnànim: Expansionisme, crisi i absentisme (1416-1458)

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

"Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsicament) de la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta en mantenir aquest estat d'alienació i a convertir-lo en el seu (nou) estat "natural", per ço la colonització significa sempre la falsificació de la història, àdhuc la seva anatematització. Heinz Dietrich. *Emancipació i identitat d'Amèrica Llatina 1492-1992.*

Ca. 1433: Joan Roís de Corella naix, segurament a Gandia (o a València). Son pare és ben amic d'Ausiàs Marc.

1433-1445: Economia de tendència alcista.

27.4.1434: Vicentello d'Istria, cap procalatà de Còrsega, havia estat capturat quan maldava per demanar auxili als catalans de Sardenya, i és executat pels genovesos, a Gènova. Fi de la influència catalana sobre Còrsega.

1434: Mor Lluís d'Anjou. El succeeix Renat I d'Anjou com a comte de Provença.

Per ambicions polítiques a Castella, Juan de Nafarroa casa sa filla Elionor amb Gastó de Foix.

Mor Bernat Despujol, canonge de Vic, qui havia encarregat obres a l'artista gòtic Pere Oller, entre les quals el propi sepulcre, a la catedral.

Sols 2 viatges catalans a Orient.

Situació financera preocupant a la Ciutat de València.

L'escriptor satíric Jaume Roig viu a València.

12.7.1434: Batalla cavalleresca entre el castellà Lope de Stúniga i el valencià mossèn Joan Fabra (amic de Jaume Roig); al *Libro del Passo Honroso*, llegim: ... *e al encontrar-le dixo Mossen Juan en alto catalan, si fascia com él armas Bazan...*

30.12.1434: Pragmàtica per a la revisió del deute públic a València.

1334-1453: Mitjana de 3 ó 4 viatges catalans a Orient.

1434-1460: Participació estrangera (castellans, bascos, italians) en el transport de mercaders catalans devers Llevant: menys del 3%.

2.2.1435: Mor Joana de Nàpols i deixa el tron a Renat I, comte de la Provença i duc d'Anjou (1434-1480), llavors presoner del Duc Felip III de Borgonya. Aquest acabarà de sobirà dels catalans durant la futura guerra civil catalana: *Karma* de les guerres i els odis creuats.

1435: Aliança entre el Duc de Borgonya i el rei Carles de França contra Anglaterra, a Arràs.

Quatre viatges catalans a Llevant.

Suprimint el call de Ciutat.

Ordenança gremial dels pellissers mallorquins.

Caresties i epidèmies al Regne valencià.

Any més probable de naixement de Joan Roís de Corella, el darrer gran escriptor del Segle d'Or (valencià) de la literatura catalana.

Esmentem les *Cinc archades*, (les 5 naus actuals de les Drassanes de València) Hi havia a més un hort, corral i basses per a la fusta, tot envoltat per un mur i un fossat petit.

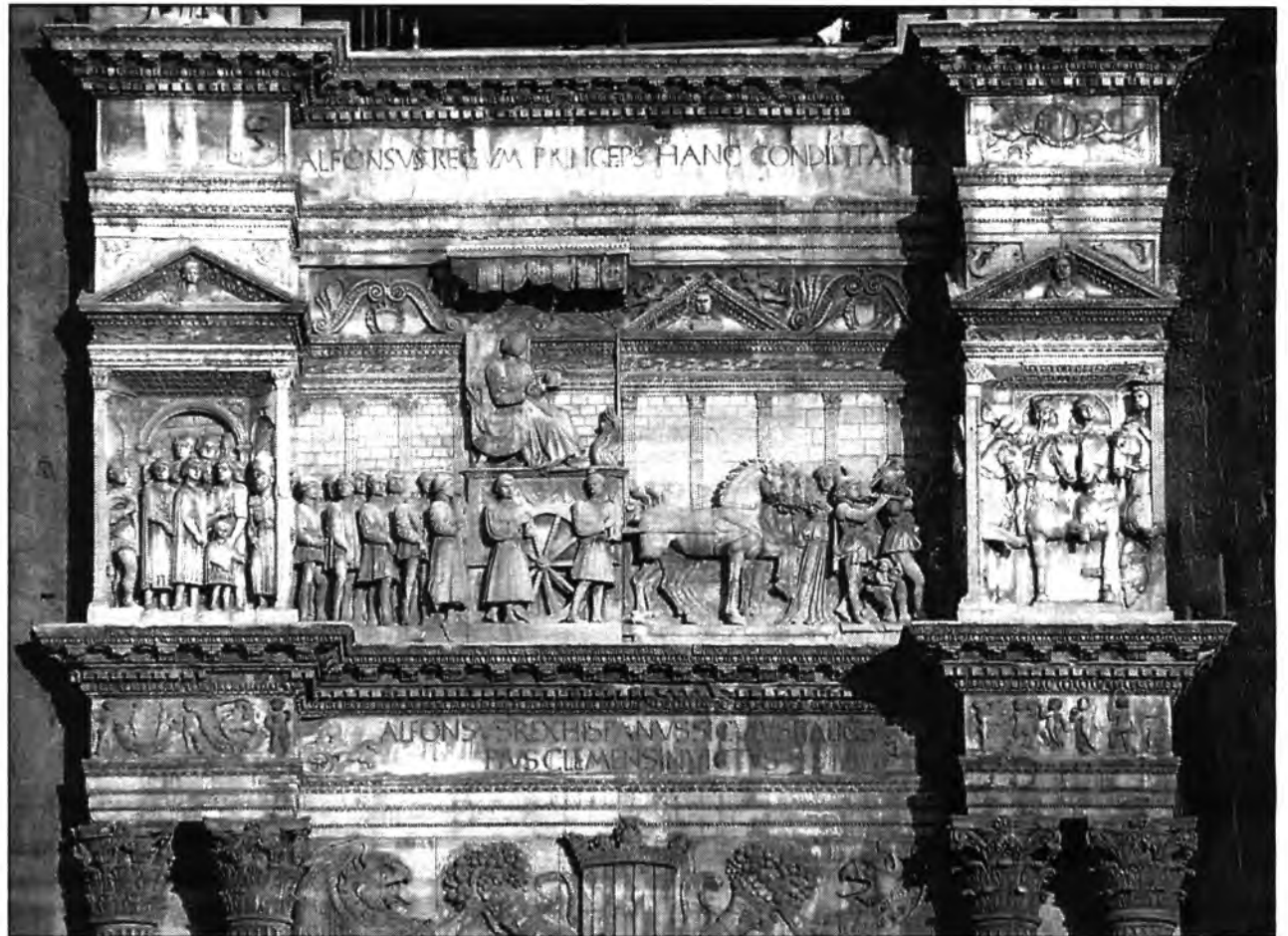
Ca.1435: Mor el pintor Ramon de Mur.

5.8.1435: Al poc d'atacar per apoderar-se de Nàpols, el Magnànim té una desafortunada topada naval amb un estol genovès en aigües de **Ponça o Ponza**, davant de Nàpols. Ell, sos germans els infants d'Aragó, assassins de Jaume d'Urgell (el futur Juan II i Enrique, amb 400 barons del Principat i València, aragonesos, castellans, sicilians i napolitans hi són fets presoners.

8.1435: Tot seguit són duts a Gènova i, més tard, a Milà.

Sembla el càstig diví per Jaume d'Urgell i Vicentello d'Istria i la traïdora Còrsega.

Tardor 1435: Corts generals a Monsó. La reina Maria ateny la unió de tots els estaments per alliberar el rei. Aquesta reina-lloctinent, de Saragossa estant, escriu als dòcils jurats valencians per a demanar-los ajut: *Coneixem bé que el gran i fervent amor que portats al senyor rey no està en paraules, e així ho havets tots*

Arc de triomf del Castell Nou de Nàpols en honor d'Alfons IV el Magnànim. La residència estable d'aquest rei català a Nàpols a partir dels anys quaranta del segle XV el va transformar en un mecenes de les arts i les lletres a l'estil italià, com es pot veure en aquest baix relleu de l'escultura de Francesco Laurana, que respon als models clàssics de l'exaltació del príncep.

temps mostrat e no s pot amagar, ans resplendeix per exhibició de molts e freqüents serveys en menors casos que aquest. La tradicional docilitat valenciana cal enmarcar-la en dos condicionaments bàsics: l'un intern (la gran massa morisca) i l'altre extern (la proximitat de l'avasalladora Castella): calen bones relacions amb la Monarquia per a sobreviure.

10.1435: El Magnànim, captiu i tot, signa un tractat amb Visconti a Milà per a repartir-se l'hegemonia d'Itàlia, més una aliança contra Sforza.

Darrerries 1435: El rei és alliberat amb un rescat de 30.000 ducats. El Reialme valencià ja hi paga 1/3 part (10.000 lliures).

L'infant Pere d'Aragó s'empara de Gaeta.

La ciutat de Gènova es revolta contra Visconti.

d.1435.1440: Progressiva caiguda de la producció de cereals al Principat.

1435:1455: Baixada moderada de preus i salaris al Regne valencià.

10.1.1436: El Magnànim nomena Juan de Nafarroa lloctinent de València a l'Aragó. (Maria queda sols per al Principat) ço vol dir que li cedeix la direcció de la política castellana al clan.

4.6.1436: Corts valencianes a Morella (Els Ports, convocades per l'infant Juan, rei de Navarra. Hi acudeix com a diputat n'Alfons Borja, per Canals, futur Papa.

1436: Ordenança gremial del moliners mallorquins.

Les espècies catalanes desapareixen de Tolosa de Llanguedoc i el comerç d'espècies catalanes a Occitana s'enfonsa.

No hi ha cap viatge català a Orient.

La política de violent imperialisme, unit a la decadència econòmica del Principat i les Illes, fa que el comerç català trobi greus problemes arreu la Mediter-

Cristòfor Colom

rània, on portuguesos, genovesos, castellans, etc... li fan una duríssima competència.

Mapa d'André Bianco, on figura l'illa *Stocafixa* al lloc de Terranova, probablement visitada per mariners bascs.

Ca. 1436: Naix **Cristòfor Colom**, Probablement de família jueva mallorquina. El cognom Colom en Castellà és **Palomo (Pombo** en galaico-portugués). **Colón** és, necessàriament, una castellanització de **Colom** (o, menys probable del francès **Coulomb** o de l'italià **Colombo**. El castellà refusa un final en **m**, però no en **o**: **Colom(b)o**. Sembla que els jueus d'arreu Catalunya solien prendre llinatges d'animals

(a Castella d'orografia, a França de ciutats). Que potser es fes passar per estranger a un rei traumatitzat, com el Catòlic, per la guerra civil catalana (1462-72), sembla probable.

7.8.1436: Ordenació del Consell barceloní que prohibeix als catalans de carregar en naus estrangeres mentre n'hi quedin de catalanes al port. Ω

Taula d'Aram

El pensament il·lustrat pèrdia i retrobament

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

"Tota Filosofia és una Història de la Filosofia", aquest és el postulat d'En Hegel. Amable lector, podeu entendre aquest escrit com a una invitació per a intentar fer esquema crític de qualques idees cabdals per a la comprensió de la Història.

En contra de la programació oficial vigent, no és el cas que el pensament d'En Sócrates, d'En Plató i de N' Aristòtil, constitueixi el cim de la Història de la Filosofia grega. Pel contrari, són els filòsofs de la reacció; la "tríada reaccionària" els anomena En John D. Bernal. Respecte a la teoria sobre la física, el punt més alt és el representat pel materialisme atomista d'En Demòcrit. Dins l'ampla representació dels teòrics de la convencionalitat -els denominats "sofistes"-, el pensament més genuí i més distingit ser el d'En Protàgores. És "segle d'En Pèricles"; En Pèricles és el gran líder de la democràcia. És el moment de màxima esplendor d'Atenes i de l'Atenes democràtica. Il·lustració i democràcia va ésser un mateix procés.

No és el cas que el pensament il·lustrat fos derrotat pels arguments de la dialèctica platònica. Le sidees no són ens autònoms. Primer és dona la història dels fets socials; en segon lloc, se'n deriva un discurs filosòfic. A les ciutats gregues, primer es va donar el conflicte de classes i les revolucions democràtiques -i les guerres civils-, i, tot seguit, sorgiren les teories il·lustrades sobre la societat, el Poder i les lleis de la ciutat.

La derrota del pensament il·lustrat fou una conseqüència de la desfeta de les ciutats. L'esplendor de les

ciutats democràtiques va ser de curta durada. S'iniciava un segle de desfetes. Inexorablement, s'obria l'Era dels Imperis. Les ciutats perden el règim democràtic i, alhora, la seva independència. La polis, la ciutat-Estat deixa d'existir com a ens polític. Le sciutats deixen de ser protagonistes de la Història.

En Protàgores va haver de fugir d'Atenes i els seus llibres recollits casa per casa i cremats a la plaça. L'excusa fou el seu llibre "Sobre els déus". D'aquest, només en restà un breu fragment que fa: "respecte als déus, no puc conèixer ni si existeixen ni si no existeixen, ni quina sigui la seva naturalesa, perquè s'oposen a aquest coneixement moltes coses: la foscor del tema i la brevetat de la vida humana". En són abundants els testimonis d'autors posteriors; ara, el que no diuen és que la condemna de Protàgores era al moment del triomf de la reacció (El partit oligàrquic, traïdor a la ciutat, va aconseguir la intervenció militar d'Esparta contra l'Atenes democràtica).

El triomf de la reacció social i política va comportar el triomf de la Filosofia reaccionària. Roma va ser l'aliada del partit aristocràtic de les ciutats gregues. Pel contrari, inevitablement, perderen. Començava l'Imperi romà (Al l'Àrea grega aquest imperi havia de durar quasi mil anys més que a Occident).

Al llarg de més de mil sis-cents anys, a la Mediterrània i a Europa són plenes d'esdeveniments històrics, però hi ha una mena d'estancament social i polític quasi universal (Deixant de banda la civilització islàmica). I allò que és la tesi d'aquest escrit: durant

aquest llarguíssim període la Filosofia i la Ciència són a un nivell inferior a la de l'Època de la Il·lustració grega del segle Vè a. C.

Dins l'imperi romà, desapareix el debat teòric sobre el Poder. El "Món" durant set segles serà regit per l'oligarquia d'una sola ciutat, la de Roma. Desapareix el debat sobre els fonaments del poder polític i la Filosofia queda reduïda a la condició de "doctrina de salvació de l'individu". Platonisme i estoïcisme platonitzant serà la Filosofia dominant al llarg del període. Notem que d'En Plató s'han conservat les obres completes, i dels il·lustrats grecs, en canvi, no es va salvar ni un sol llibre. Notem també que la producció filosòfica en llengua llatina és d'una migradesa extraordinària; mitja dotzena d'autors, quasi tots de la classe oligàrquica romana, autors que a l'època d'En Protàgores difícilment haurien estat considerats com a filòsofs. No hi ha discurs sobre el Poder, solament normes per a la salvació de l'individu, jo deia. En expressió d'En Hegel: "L'estoïcisme solament podia sorgir en una època de temor i servitud universal". L'estoïcisme és una miserable oferta per a que l'individu -el "savi"- pugui defugir el temor i la servitud; l'alliberament que ofereix no és tal; ofereix només "llibertat interior, seguretat interior i pau interior", és a dir, ofereix una llibertat pensada que coexisteixi amb la servitud real, material.

Dins un uniers de servitud i terror universals, posats a oferir doctrines de salvació, quina cosa pot oferir més salvació que les noves religions salvífiques, les quals oferei-

xen la salvació eterna? El cristianisme competeix amb avantatge amb l'estoïcisme. A la fi de l'Imperi, segle Vè, amb el cristianisme com a religió oficial, sorgirà la primera Filosofia cristiana. L'Agustinisme és una acomodació del dogma cristià a la Filosofia platònica i a l'estoïcisme. N'Agustí mateix declara el seu acord fonamental amb En Plató. L'Agustinisme serà la Filosofia hegemònica, quasi oficial, dins l'Església romana fins al segle XIIIè. A partir d'aquest segle, la Filosofia oficial de l'Església serà la tomista, fins el dia d'avui. La tasca d'En Tomàs d'Aquino fou bastir una Filosofia cristiana i medieval utilitzant l'estructura de la Filosofia de N' Aristòtil (El tomisme és un empelt del dogma cristià sobre l'arbre aristotèlic).

L'Església de Roma mantenia el monopoli absolut sobre la Filosofia i la Ciència. Amb el trencament d'aquest monopoli (En Luter, segle XVIè), es recupera, 2000 anys després, el debat sobre la naturalesa del Poder. Al segle següent, tindran lloc les primeres revolucions democràtiques modernes. A 1688, triomf de la Revolució democràtica a Anglaterra i Escòcia, establiment del primer règim de democràcia parlamentària. Tot seguit, apareixeran els clàssics del pensament modern, i s'establirà un debat permanent sobre la naturalesa del Poder polític, la societat, les desigualtats socials, la llibertat, el dret a la discrepància, el respecte a les minories, la sobirania i els drets de l'individu, etc. Els escrits d'En John Locke en foren la primera gran expressió. Ω

Fa 11 anys que n'Alexandre López de Santa Catalina i na Maricarme González de Granada obren la Botiga Fruites Peguera a Peguera. Tlf. 971 687 517

Na Maria Garí i Thomàs de Vilafranca, a qui veiem amb el seu net Tomeu Bauçà, casada amb en Tomeu Bauçà (Curt) de sant Joan, varen anar d'amitgers a la Possessió de Camp de Mar l'any 1955, en aquell temps que només hi havia 2 hotels de 4 estrelles i el bar de s'Illeta. Fa una trentena d'anys, vengueren la casa de sant Joan i el quatre trossos de terra que hi tenien, compraren uns solars ben grans on construïren un bar i una casa amb moltes habitacions. Avui, el Bar Bagari (Bauça-Garí) és un dels millors llocs on s'aplega la gent del Camp de Mar. Tlf. 971 235 235

Fa 12 anys que en Jaume Colomar des Capdellà va obrir el Super València a Peguera. Tlf. 971 686 644

Fa 5 anys que na Bàrbara i en Toni regenten el Bar can Tonyete al Port d'Andratx.

LA SERP DEL NAZIFEIXISME

Mallorca 1999: els nous falangistes antiesquerrans (III)

És evident que ja no poden enganyar ningú uns "patriotes" de mentida com els que ens ocupen, enemics de l'esquerra i de tot el que hi ha de progressista a les Illes i Catalunya com aquests lobbys, la nova Falange que pul'lula per aquí, embrutant amb els seus insults i infames paperots el que de més autèntic ha produït la nostra terra. Amb la ràbia que demostren contra el nacionalisme progressista; amb els seus continuats atacs als nostres intel·lectuals (Carme Riera, Josep Maria Llompart, Jaume Vidal Alcover, Damià Huguet, Maria de la Pau Janer, Blai Bonet, Josep Melià o Miquel López Crespi, per dir només alguns noms); amb el seu discurs típicament hitlerià (raça pura, extermini del peninsular, impossibilitat de viatjar lliurement entre comunitats, prohibició de votar als ciutadans d'altres països i contrades),

han descobert l'essència putrefacta -herència de les cambres de gas hitlerianes- del seu estantís discurs de reaccionaris esperitats. Per la documentació que obra en poder nostre -articles i revistes, pamflets, tota la mena de brutor que han allestat- ja podem imaginar quina seria aquesta hipotètica pàtria "independent" que diuen defensar. Dels insults i la criminalització de l'esquerra i els seus intel·lectuals, segurament, com en l'Alemanya nazi o l'Espanya feixista que alguns dels seus pròxims ajudaren a aixecar, passarien a les detencions d'aquests intel·lectuals i, com va fer el feixisme amb els escriptors i més destacats professionals catalans i espanyols d'esquerra i/o nacionalistes, uns serien executats de manera immediata i altres, els que tenguessin més sort, haurien de marxar a l'exili.

Convé no baixar en cap moment la guàrdia davant cert reviscolament de la nova Falange Española y de las JONS disfressada amb les nostres banderes

Convé no baixar en cap moment la guàrdia davant cert reviscolament de la nova Falange Española y de las JONS disfressada amb les nostres banderes. Hem d'aprendre a anar més vius que el caliu i estar alerta davant qualsevol manifestació, truc, atac o tergiversació històrica que el grupuscle de tocats d'ala pugui ordinar. Vigilar el niu de la serp -malgrat només hi hagi tres ous-, estar sempre alerta per a aixafar d'un cop aquest nefast rebrot de l'essència més putrefacta de la Inquisició, amb mescladissa del guesapistisme i falangisme ranci, antisocialista i antiprogressista. Assenyalar el niu pudent del nazi-

feixisme nostrat, combatre el racisme i la xenofòbia, aquests falsos i mentiders defensors de "lo nostre", és tasca essencial de tot autèntic nacionalista mallorquí. Aconseguir aïllar-los, que no passin mai de tres; desemmascarar en tot moment totes i cada una de les seves provocacions antiesquerranes; alertar els sectors més combatius de la nostra joventut del nauseabund missatge falsament nacionalista que els seus pamflets difonen -malgrat sigui d'una forma tan minsa i esquifida- és tasca bàsica del nacionalistes i esquerrans illencs. En aquesta tasca estam des de fa molt d'anys. I ells -els falangistes- ho saben. Per això la ràbia, l'odi visceral contra tot el més avançat que ha produït i produeix encara la nostra terra. Ω

(Fons de Documentació Antifeixista-FDA).

L A C U L T U R A A M A L L O R C A

Andratx: Lliurament del Premi de Narrativa "Baltasar Porcel 1999"

Miquel Lòpez Crespí acaba de guanyar el Premi de Narrativa "Baltasar Porcel" amb l'obra "Corfú"

Miquel Lòpez Crespí acaba de guanyar el Premi de Narrativa "Baltasar Porcel" amb l'obra "Corfú", una bella i imaginativa història de pirates on la ficció, el relat periodístic, la fabulació i la més curiosa investigació històrica es mesclen, d'una forma magistral, bastint així una obra insòlita i extremadament creativa en opinió del prestigiós jurat que ha atorgat el guardó. El jurat de tots els premis que atorgava enguany l'Ajuntament d'Andratx era compost per Baltasar Porcel, President, Baltasar Cuat, Margalida Pujol, l'escriptor Gabriel Tomàs, Maria Calafell i pel regidor de l'Ajuntament d'Andratx (sense veu ni vot).

"Tot el que significa reforçar el català a la nostra terra, és d'importància cabdal per al nostre redreçament nacional"

(Miquel Lòpez Crespí)

El lliurament oficial dels premis tengué lloc el passat dia vint-i-cinc de juny en el saló d'actes de l'Ajuntament d'Andratx. Presidí l'important acte cultural la batlessa d'Andratx Margalida Moner i tot el consistori andritxol. Miquel Lòpez Crespí, en una breu i emotiva intervenció, agrai aquesta nova distinció literària i remarcà la importància que, per a la nostra cultura, significa l'edició d'un nou llibre en català. "Tot el que significa reforçar el català a la nostra terra, és d'importància cabdal per al nostre redreçament nacional", digué l'autor de sa Pobla.

Posteriorment al lliurament del premi de narrativa hi hagué una festa en el pati de l'Ajuntament en la qual participà el poble i autoritats. La redacció de l'Estel felicita al nostre col·laborador per aquest nou premi que acaba d'obtenir. Ω

(Redacció)

La batlessa d'Andratx, la senyora Margalida Moner, lliura el Premi Narrativa "Baltasar Porcel 1999" a l'escriptor de sa Pobla Miquel Lòpez Crespí.

Lliurament del Premi de Narrativa "Baltasar Porcel 1999".

Margalida Moner, batlessa d'Andratx, en el moment de proclamar el Premi de Narrativa "Baltasar Porcel 1999".

E L T E A T R E M O D E R N A M A L L O R C A

El teatre de revolta a les Illes

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

A mitjans dels anys seixanta, i com tants d'altres autors (Palau i Camps, Alexandre Ballester, Llorenç Capellà, Soler i Antich, Jaume Vidal Alcover...), ens anàvem allunyant del "famós" "teatro regional". Com hem explicat en diferents articles aquest "teatre" ens semblava el nivell màxim d'embrutiment i estupidització a què podien arribar uns empresaris i unes autoritats -les franquistes- per a mantenir eternament el poble en la ignorància.

Cal dir que, joves com érem, no teníem gaire contacte amb la "ceba", els clans culturals mallorquins que, dificultosament, provaven de servir aspectes essencials de la nostra cultura lluny de l'embrutiment d'aquest "teatro regional". Començàvem a conèixer les aportacions fetes per Guillem Colom, Llorenç Moyà, Jaume Vidal Alcover i altres (malgrat que fossen unes aportacions la majoria de vegades literàries). Ens apropàvem culturalment i políticament molt més a les propostes de revolta teatral procedents de l'estranger. Esdevenir escolans de la buidor i la reacció no era -ni molt manco!- el nostre propòsit.

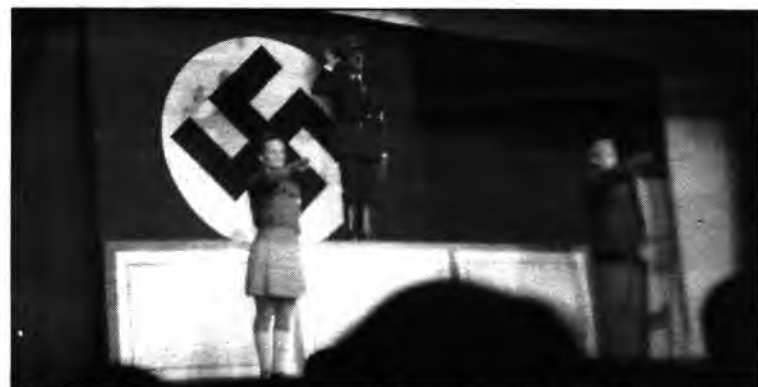
Aquests aspectes reaccionaris de determinades branques del teatre mallorquí ja vénen de molt lluny: vegeu el llibre de Joan Mas i Vives *El Teatre a Mallorca a l'època romànica* (Barcelona, Curial, 1986). En el capítol "Preliminars" (pàg. 14), Joan Mas explica: "Joaquim Molas i Josep

Maria Llompart s'han cansat de repetir que a Mallorca i a València la Renaixença va ésser un fet supra-estructural i estrictament literari, ja que no respon a un autèntic canvi social. Tanmateix pensam, i això no contraduï l'afirmació dels dos crítics que acabam d'esmentar, que al XIX mallorquí n'hi va haver, de canvi social, però no fou equivalent al del Principat. Consistí no en la florida i consolidació d'una alta burgesia industrial, com a la Catalunya estricta, sinó en el protagonisme social, i això no vol dir forçosament presa de poder, d'una classe mitjana provinent de la menestralia, que arraconà les forces de l'Antic Règim. Aquests grups, despectivament anomenats mossos, són caracteritzats i ridiculitzats en la literatura costumista pels seus afans d'imitar l'aristocràcia o d'aspirar a un *status* social que no els correspon. Gregori Mir creu que els costumistes mallorquins caricaturitzen exclusivament els mossos, perquè es volien situar al costat dels grups que realment mantenien el control social. Sembla ser que el costumisme sovint es correspon amb una actitud força conservadora...".

El cert és que el conservadurisme del teatre mallorquí (especialment el "regional", exceptuant les importants aportacions de Pere Capellà, per posar-ne tan sols un exemple clar i llampant) és el que -com a Jaume Vidal, Palau i Camps, Soler Antich, Llorenç Capellà-, ens allunya d'aquest món ranci, reaccionari i estantís. Josep Melià, malgrat certes simp-

ties sentimentals amb aquest tipus de teatre, en el pròleg que escriu a l'obra de Gabriel Janer Manila *Implicació social i humana del teatre. Biografia apassionada de Cristina Valls* (Barcelona, Dopesa, 1975), diu: "No és casualitat que els sectors que defensaren aquell tipus de teatre [el 'teatro regional'] com a patrimoni propi, formassin part de l'estament dretà, clericalitzant, molt sovint, i més o menys pròxims a les formes de pietat beata i de moral reprimida i exigent" (pàg. 11).

Veurem ara el que diu Antoni Nadal en "Notes sobre els autors mallorquins contemporanis" (vegeu *El teatre modern a Mallorca*, pàgs. 9 a 21) analitzant la represa en els anys 1947-48 del teatre que en temps de la República controlà l'Església (autors al servei d'aquestes concepcions catòliques són Miquel Puigserver, Josep M. Tous i Maroto, Gabriel Fuster i Forteza, Gabriel Cortès...). Nadal hi escriu: "Es van repetir, doncs, els mateixos autors fins que la decadència biològica va obligar a substituir-los per uns altres de nous que, en conjunt, van ser cada vegada pitjors... El teatre 'regional' -el 'costumisme somrient', en paraules de Joan Mas-, observat amb una distància relativa, perquè encara gaudí de vida, va contribuir a desintegrar la unitat de la llengua, a ofegar-la per reducció de temes. La qualitat literària era, a més ínfima. D'altra banda, el teatre 'regional' és una font valuósíssima per esbrinar el passat immediat".

representació de "Pides na Grelha" (Lisboa 1974). Fotografia de Miquel Lòpez Crespí.

És d'aquesta història -del pou sens fons de la reacció cultural i política- que volem sortir quan ens deixam seduir, com tanta gent, pels muntatges de Ricard Salvat o de les companyies portugueses del temps de la Revolució dels Clavells (Adóque, A Comuna...). Marxar -malgrat fos per uns dies- de l'estantís ambient polític i cultural de Mallorca, era rebre una alenada d'aire vital. Anar al cinema, al teatre, portar llibres, revistes, parlar amb gent antifeixista d'altres contrades, ens servia per a continuar la lluita en la nostra terra amb més força i vigor que mai, ja que els elements quotidians que respiràvem aquí anaven encaminats a tallar de rel qualsevol iniciativa progressista -fos cultural o política- que sortís del nostre poble. Aquesta era la missió autèntica del franquisme: mantenir pels segles dels segles la població enmig d'una brutor cultural infinita.

L'any 1974, en aquell Portugal alliberat per fi del feixisme, el teatre, la revista, esdevenien en la pràctica de cada dia -ho vàiem amb els nostres

ulls- l'espectacle total, l'eina de subversió i entreteniment, d'aprenentatge de noves sensacions i idees que sempre havíem somniat en les nostres discussions, en les catacumbes illenques. Al costat de la revista revolucionària, *A Comuna*, a part dels muntatges revolucionaris que posava en escena, volia igualment modificar els esclerotitzats sistemes de funcionament teatral capitalistes (mitjans de finançament, relació-abolir!-actors-director). *A Comuna*, per arribar millor al poble treballador, a la pagesia, als sectors d'estudiants revolucionaris i antifeixistes, renunciava a actuar en els teatres oficials i cercava el contacte amb la població mitjançant actuacions en locals sindicals, en teatres de barri o en espectacles en tallers i aules universitàries o fàbriques i places de poble. És el treball d'Adolfo Gutgin i de l'actor Joao Motta, entre molts i molts d'altres treballadors del teatre portuguès de la Revolució. Evidentment aquests eren els nostres mestres. (Publicat en *EL MUNDO-EL DÍA DE BALEARES* el 21-VI-1999). Ω

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Mallorca 1974: salvar Puig Antich!

Els primers mesos de 1974 estaven marcats per les lluites i mobilitzacions per provar de salvar la vida del militant anarquista Salvador Puig Antich (que, sense que ho poguéssim impedir, seria assassinat implacablement per la dictadura el dissabte dia 2 de març de 1974). Un dia ens arribà a Ciutat una octaveta signada pels presos polítics de la Model de Barcelona. "Informació sobre el Consell de guerra del MIL" (MIL eren les sigles del Moviment Ibèric d'Alliberament, del qual formava part Puig Antich). El comunicat el signaven membres del FRAP, del PCE(m-l), FAC, CNT, UGT, PSOE i un grup de presos independents. El PSUC-PCE no volgué sortir en defensa d'un "terrorista".

Decidírem fer alguna acció a Ciutat i, vist que els partits de l'"oposició" no es movien ni donaven senyals de vida, impulsàrem les activitats en defensa del jove anarquista. El MIL (Moviment Ibèric d'Alliberament) no era una organització "presentable" i feien anques enrere per por a complicar-se amb accions que atemorissin als possibles "aliats" burgesos o pro-

cedents del franquisme (les forces "aperturistes", en el seu llenguatge possibilista).

La nit abans de l'assassinat del jove militant antifeixista, arquitectes, delineants, picapedrers (parlam del grup antifranquista que envoltava la cooperativa d'arquitectes progressistes del carrer Estudi General), ens dividírem en "comandos d'acció". Volíem fer quelcom de diferent, quelcom que tingués certa repercussió ciutadana. Les pintades eren cada vegada menys efectives, car membres de la Guardia de Franco i guàrdies civils retirats informaven de seguida a la Policia Política i una brigada s'encarregava d'esborrar-les.

Haviem acordat no fer pintades. Aquesta vegada es tractava de fer uns cartells -de la mida d'un full de diari- i, al vespre, quan tothom dormís, anar botiga per botiga introduint-los per l'esclatxa dels vidres, dins del mostrador. A l'endemà -era diumenge i els comerços estarien tancats-, tota la ciutat podria llegir les consignes a favor de Puig Antich i contra el govern dictatorial. Dit i fet, cada grup marxà al seu lloc de reunió per a comen-

Salvador Puig Antich. Fou condemnat a mort i executat al garrot a la presó Model de Barcelona.

çar la feina. En el meu hi havia l'arquitecte Joan Vila i la seva dona, Berta; en Manolo Cabellos i un ex-

legionari, un obrer en atur que no tenia por a res. En retolador, damunt paper blanc, començàrem a escriu-

re: "Feixistes assassins, llibertat per a Puig Antich!", "Puig Antich és viu!"; "Judici popular contra els criminals!" i altres de semblants.

A la nit, prop de les dues de la matinada, sortíem i complírem amb el sector assignat al nostre "comando" -centre de ciutat-. No hi hagué detencions. Cap dels grups d'acció tingué baixes. Les cites de seguretat funcionaren a la perfecció i, a l'endemà, mesclats amb la gent, poguérem circular per Palma veient el fruit de l'eficient feina subversiva. La Social no pogué fer res! Tota la propaganda en contra la dictadura romania intacta, en els mostradors, tal com l'haviem deixada la nit anterior.

Amb el temps, el grup del carrer Estudi General s'anà dividint i cadascú acabà militant en distintes organitzacions -o alguns restaren independents, continuant fent diverses tasques antifeixistes. En Guillen Oliver i na Neus anaren aprofundint encara més dins l'anarquisme llibertari. En Manolo Cabellos i na Joana Mre Roca entraren en contacte amb el Grup de Formació Marxista-Leninista. Ω

Miquel López Crespi

Els estudiants etiòps a la Universitat ben Gurion del Neguev

PER MARINA FERRÀ HAMELYNCK

A l'edició en espanyol de la revista universitària "Ecos del Neguev" del hivern de 1997, òrgan informatiu de la "Universitat Ben Gurion BeNeguev" a la secció "El Estudiante y la Universidad" apareixen diverses entrevistes a estudiants d'aquest centre educatiu.

Entre d'altres la que m'ha cridat l'atenció és una feta a estudiants etiòps que ara traduiré:

"Després d'un període en què els estudiants etiòps de la Universitat Ben Gurion s'inclinaren a la carrera d'assistència social, posant de manifest la seva vocació per cooperar amb una major integració de la seva comunitat d'immigrants, una nova tendència de diversificació en l'elecció de carreres es delineant. Tamar Deta, alumna del curs d'Educació i Arqueologia i Rajamim Ababa, que cursa Bíblia i Arqueologia, constitueixen un exemple d'aquesta tendència. Tots dos procedeixen d'aldees agrícoles etiòps, van arribar a Israel a la dècada dels vuitanta, després d'un període prolongat de transició al Sudà. Tamar va venir a Israel als vuit anys i Rajamim als tretze. La primera amb la seva família que viu a Ashkelon i el segon amb residència a Arad. Tots dos volen obtenir la llicenciatura en llurs respectives carreres.

-Tamar, que és el que et va

motivà alhora de triar la teva carrera?

-Per començar el meu hebreu és del país. El desconeixia a Etiòpia. La meua elecció de carrera ve com a continuïtat lògica dels meus estudis secundaris a un nucli de població jassídica israelià, de tendència pedagògica. En acabar-los, vaig complir el servei militar, del que vaig sortir amb el grau de sergent, servint allà com a mestra. Els passejos despertaren el meu interès per l'Ar-

queologia. Ara estic al segon any universitari.

-I tu Rajamim. Quina és la teva crònica d'estudis?

-Vaig estudiar el marc d'Aliat Hanoar acabant una secundària d'art i oficis. Després del servei militar, vaig ingressar a la U.B.G., vaig convalidar estudis i completar els que me faltaven i em vaig inscriure en Bíblia i Arqueologia, que trob molt associades, perquè es remunten a les primeres experiències del

meu poble.

-Heu realitzat alguna activitat de recolzament social?

-Tamar mou el cap negativament. Rajamim eludeix al seu treball voluntari, com traductor pels nous immigrants etiòps, davant les seccions oficials de l'Agència Jueva, govern i d'altres.

-Heu resolt el problema econòmic immediat?

-Tamar expressa que la seva font d'estudis i subsistència, es basa

en el recolzament als immigrants etiòps dels ministeris d'Educació i absorció, que compren el pagament d'aranzels i una quantitat mensual de 300 shékels (unes 15.000 ptes.), que difícilment li arriba ja que no els corresponen ajudes als estudis universitaris. En canvi, Rajamim ha aconseguit l'ajuda del degà d'estudiants, obtenint una casa amb lloguer rebaixat, per viure a una distància considerable de la Universitat. Ω

ESCOLA OCCITANA D'ESTIU '99
Vilanova d'Olt, L'Agenès
Del 16 al 21 d'agost del 99
Informació: 93-2843634 (CAOC)

Fa 14 anys que na Bet Peres i Alsamora de Calvià, amb residència a s'Arracó fa de venedora d'apartaments de l'empresa Filasa al Port d'Andratx. Tlf. 971 674 000

CINEMA A MALLORCA (I)

Aquesta nova secció que comença a sortir avui a l'Estel de Mallorca (el diari dels mallorquins) heu fa amb dos objectius ben clars: el primer per donar a conèixer una mica la història del nostre cinema, es a dir la història del cinema fet a Mallorca i per gent de Mallorca i l'altra per informar de les coses que envolten en aquests moments al cinema mallorquí i per extensió al que es fa arreu de les Illes. Es tracta de donar a conèixer per exemple qui és qui al nostre petit món cinematogràfic, quines són les opcions en que

es troba un jove que vulgui fer cinema, on pot anar, que val una realització en 16 mm., etc.. etc...

Informar dels festivals, mostres i rodatges que es facin tant a Mallorca com arreu de l'Estat espanyol i a l'estranger constitueix una altra vessant d'aquesta secció on es podran dirigir els lectors per demanar qualsevol qüestió que els interessi.

Pere Balaguer i Estarelles (Cineasta i productor independent)

Josep Truyol i Otero (Ciutat de Mallorca · 1868-1949)

Nascut a Palma l'any de 1.868 es dedicà en un primer moment a la fotografia amb estudi a l'actual carrer d' Antoni Maura de Ciutat. L'any 1.900 va a París a l'Exposició Universal i entra en contacte amb el món del cinema que en aquells moments es trobava en plena efervescència amb els germans Lumière. Quan torna a Ciutat munta el Cinematògraf Truyol que es trobava on ara hi ha l'Hort del Rei i comença a projectar pel·lícules arribades, sobre tot, de Barcelona i Madrid. Aquest cinematògraf funcionà prou bé, essent un dels primers que es muntaren a Palma.

Al mateix temps Truyol començà les seves primeres filmacions en cinema de 35 mm. sobre escenes familiars i vistes de Palma, moltes de les quals s'han perdut degut a que el mateix Truyol les va destruir després de la desfeta econòmica que li suposa el tancament del Cinematògraf degut a la competència del Teatre Líric que obrir les seves portes el 1.910 així

com , pareix ésser, perquè no va aconseguir projectar les seves pel·lícules a Madrid i a Barcelona com li havien promès.

D'aquesta manera es perdia part de la producció del qui va ésser el primer cineasta de Mallorca, autèntic pioner del cinema aquí a les Illes en el camp de la realització.

De totes maneres ens han quedat una sèrie de filmacions (1) que ens fan veure tant la qualitat del treball com l'intent constant de Truyol per provar noves tècniques cinematogràfiques. Ens han quedat de la sèrie "Excursiones por Mallorca" dos films: "Panoràmica de Palma y sus alrededores desde el Castillo de Bellver" feta al 1.913 i que consisteix en filmacions, com el seu propi nom indica, de la Ciutat de Mallorca fetes des del Castell de Bellver i també del mateix castell. A més d'un document d'excel·lent valor històric on es veu com era Palma en aquella època ja ens demostra la personalitat artística de Truyol. L'al-

tra pel·lícula és "Viaje des de Palma al Puerto de Sóller en tren" també de 1.913 i com el seu nom indica es tracta d'una filmació feta d'un viatge en tren des de Palma a Sóller, de l'inauguració del tramvia elèctric de Sóller i del posterior viatge fins al Port. Document també de primera magnitud ens mostra la gent d'aquells moments ja que les imatges de l'Estació del tren de Sóller a Palma estan plenes de gent i podem observar també el paisatge i llocs com el mateix Port de Sóller com era el 1.913.

També cal destacar de Truyol tota una sèrie d'escenes familiars rodades amb els seus fills sobretot on Truyol experimenta moviments de cambra i enfocaments nous. També té una "Parada militar", rodada davant la caserna de cavalleria (avui desaparegut) i que es trobava baix de la Muralla (on hi

ha ara l'escultura de Ramon Llull) i una "Processó del Corpus" que sortia de l'església de Montision a Palma.

També són de bastant d'interès les imatges filmades de vistes de Sóller i de l'Ofre i ja no tan t pel valor en si de les mateixes sinó perquè Truyol fa el primer trucatge del cinema a Mallorca i creiem que uns dels primers a nivell d'Estat. Es tracta de que les imatges apareixen a la pantalla com si les estiguéssim veient per uns prismàtics, recurs cinematogràfic molt vist després però que aleshores significava un autèntic avanç.

Per acabar cal dir que l'Arxiu del So i la Imatge de recent creació pel Consell Insular de Mallorca (Museu Krekovic de Palma, al Polígon de Llevant) ha dedicat amb motiu de la seva inauguració una exposició de les fotografies de

Josep Truyol i Otero, existint al mateix arxiu les pel·lícules d'aquest primer cineasta, autèntic pioner de la cinematografia balear. (2)

Notes:
(1): A aquestes filmacions així com a la resta de filmacions de Truyol apareixen sota el nom de "Cinta Balear".

(2): Fonts consultades: "Cent anys de cinema a les Illes". Palma. Sa Nostra. 1.995; "Josep Truyol: fotògraf i cineasta". Catalina Aguiló. Miquel Font. Palma 1.987; "Josep Truyol. (1.868-1.949)". Llibre editat per la Comissió de Cultura del Consell Insular de Mallorca amb motiu de la inauguració de l'Arxiu del So i la Imatge. Maig de 1.999. "Truyol i Otero, Josep": Gran Enciclopèdia de Mallorca. Ω

FREE Web-Based Email - <http://www.yawmail.com>

PASSATEMPS

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

HORIZONTALS

1. Aquesta us farà riure. L'origen de la vida. No és aquell, no. 2. Moment de gatzara. On tiren patates i pèsols a l'amanida. 3. Feu ratlles de dreta a esquerra. Són a la guitarra d'en Tomeu Penya. 4. Entre el rei i la sota hi ha un animal que trota. Mulla la cansalada. 5. Soldat de cavalleria lleugera vist pel darrere. Heu pres

mal? Una mica de tebior. 6. Tres romans de Can Pastilla. Inflamació purulenta del teixit connectiu acompanyada d'inflor i de dolor. 7. Guaitar des del terrat. Lletra que porta cua. 8. Sodi simbòlic. Entreu en la qüestió. 9. Té relació amb l'èter. Caigué en gràcia al Senyor i el convertí en un armador. 10. És el dret de posseir una cosa que no és vostra, però, això sí, l'heu de conservar -per cert, poseu-la-hi en plural.

VERTICALS

1. La granota canta. Us desplaceu. 2. Siguin tristes o no, s'han d'acceptar. 3. Dispositiu que regula el pas d'un líquid. Del dret seria una preposició en desús. 4. Article de plàstic. Bonic indret d'Erill-la-vall vist des del sud. 5. Gireu-la que veureu que no és aquesta ni aquella. Del revés, poseu-hi una Josefina amb un to familiar. 6. Més que donar la nota, és posar-la. 7. Úrsula de la Serradura Remullada, dona de la neteja. Coneixíeu el fill de Làbdac? sí home, aquell que es casà amb la Jocasta... què, no hi caieu? bé, és igual, com diríeu que es deia: Cai, Lai o Mai? Una de dues. 8. Reflexiu de pes. Aquests llocs, així posats del revés, potser no els reconeixereu. 9. Col.loquem en el seu lloc. Una embarcació per a gent de casa bona. 10. Una peça de vestir que res no et deixa dir.

Fa 3 anys que na Judit Boegl de Munic va obrir la botiga de moda infantil "Vagabund" al Port d'Andratx. Tel. 971 673 203

Fa 2 mesos que n'Anja Dedy d'Alemanya regenta la Sabateria de luxe La Scarpa al Port d'Andratx. Tel. 971 673 351

L'ESTEL

INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T INFORMA'T

SOLUCIONS

S	I	T	R	E	F	R	U	I	10
N	O	E	A	I	E	R	I	A	9
U	I	D	I	C	I	N	I	V	8
O	A	R	A	V	A	L	A	V	7
O	M	E	L	L	L	L	L	L	6
B	T	E	B	A	I	U	A	L	5
A	S	V	A	L	L	L	L	L	4
P	T	A	R	L	L	L	L	L	3
A	R	S	S	I	A	V	R	V	2
I	R	V	A	Q	U	E	S	T	1
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

R E C E P T E S D E C U I N A

A r r o s s o s a l f o r n

Arròs al forn d'anguiles i bajoques

- * Mig quilo d'anguiles;
- * 250 gr de bajoques verdes,
- * 125 de tavella i 125 de garrofó;
- * 200 gr d'oli,
- * 400 gr d'arròs,
- * pebre-roig, sal, aigua per a la cocció (menys del doble que l'arròs),
- * una cabeceta d'alls
- * i 100 gr de tomaca picolada

En un perol i aigua--procureu només posar l'aigua necessària per al bull i que després en quede sols un poc menys de tres quarts de litre--es posen a bullir les bajoques, la cabeceta d'alls, i el safrà. Quan ja està quasi cuit, es posen les anguilles trossejades, i es deixa que bullguen deu o quinze minuts, fins coure's bé en una paella, l'oli ja calent, se sofrig la tomaca ben tallada i després se li posa l'arròs, se sofrig tot uns moments, i en afegir-li la culleradeta

De pebre-roig, es tira a la cassola plana d'obra, i ràpidament el brou del perol i tot el que conté--també la cabeceta d'alls--tot nivellant i escampant bé les anguilles i la verdura; es fica al forn Tardarà a coure's--si té el líquid degut--una mitja bora, potser llarga.

Arròs al forn de fesols i naps

- * 250 gr de fesols;
- * 500 gr de naps o nap-i-col;
- * 250 gr d'oli,
- * una cabeceta d'alls;
- * 500 gr d'arròs,
- * una culleradeta de pebre-roig, un pessic de pebre-negre, safrà, sal i aigua

En un perol d'aigua freda (vora litre i mig), es posen al foc els fesols remullats de la nit anterior, la cabeceta d'alls, els naps, partits o a quarts, i la sal. Quan ja està cuit, es posa l'oli en la paella al foc; i, en estar ben calent, se sofrig l'arròs uns moments i se li tira la culleradeta de pebre-roig, se'l posa en la cassola de fang plana, se li aboca el brou del perol amb els fesols, la cabeceta i naps, i es nivella el conjunt. Es rectifica d'aigua i sal, i es fica al forn. Resulta un arròs molt mengívol, que és amplement popular--o era--a la ciutat de València.

C a r n s

Galló o tall redo de vaca

- * Un quilo de galló o tall redo--llomello--de vaca, una ceba, uns granets de pebre-negre, un clavell d'espècia, una fulla de llorer, sal i pebre, una culleradeta de sucre, un got de vinagre, 60 gr. de mantega, una corfa de pa, dues cullerades de farina de dacsa.

Es frega bé la carn amb un torcador blanc, se li lleva tot el greix i es lliga amb un fil per tal que no perda la forma redona. En un atifell d'obra prou gran es col.loca la carn, la ceba tallada a rodanxes, els granets de pebre, el clavell d'espècia, la fulla de llorer, el sucre, la sal i el pebre. Al vinagre li afegirem un got i mig d'aigua, i amb tot ben barrejat, es ruixa per damunt dels esmentats ingredients; tot tapat, es deixa en un lloc fresc durant quatre o sis dies, i se li pegarà la volta cada dia per tal que s'adobe ben bé. Passat aqueix període de temps, s'escorre la carn i se seca bé amb un torcador o un paper absorbent. En una cassola prou fonda es fon el sagí i es daura la carn amb foc brusent. Se li afegeix l'adob ben colat i el tros de corfa de pa, i es deixa coure a foc suau durant dos o tres hores. La farina de dacsa es dilueix en un poquet d'aigua i s'afegeix a la salsa; es remena tot. Després de cuita la carn, li llevarem el fil i la tallarem a llenques per servir-la acompanyada de qualsevol guarniment: de creïlles o de "carlotes"; de petites pastes, o de qualsevol verdura. La salsa la servirem a banda, calenta.

Carn de vaca adobada

- * Un quilo de carn de vaca, 170 gr. de cansalada fresca entreverada, mitja botella de vi, mig quilo de carlotes i mig de cebes, sis cullerades d'oli, dos alls, un manollet d'herbes aromàtiques, un got i mig de brou, un parell de cullerades de puré de tomaca, una cullerada de julivert picat, sal i pebre-negre. Trossejada la carn, es col.loca en una cassola d'obra en companyia de la cansalada també feta a trossets i el vi; es deixa tot en maceració al llarg de tres o quatre hores.

En traurem la carn i reservarem el líquid sobrant. Les carlotes es tallen a rodanxes i també la ceba. En una paella es calfa l'oli i es posa la carn i la cansalada, fins que resulten daurats tots els trossos que tot seguit deixarem en un plat a banda. En la paella es fa un sofregit amb la ceba i la "carlota", després s'afegeixen els alls picats. En una cassola escamparem la meitat del sofregit per col.locar-lo damunt la carn i la cansalada; es .cobreix tot amb la resta del sofregit. Hi escamparem el líquid que tenim reservat i el manollet d'herbes aromàtiques. En la paella posarem el brou i el remenarem amb una cullera de fusta procurant que no hi reste cap partícula de substància del sofregit, després afegirem el puré de tomaca i, quan alce el bull, incorporarem aquesta salsa a la cassola, i afegirem el julivert picat. Ben tapat, es col.loca al bell mig del forn amb calor suau durant tres hores.

P e i x o s

Lluç amb salsa verda

En aigua freda posarem al foc el lluç ben net sense espines i tallat a trossos i en alçar el bull, l'hi deixarem deu minuts. Sofregirem en una cassola una ceba picada i uns alls; en un morter picarem ametlles crues, pinyons, bona cosa de julivert, i ho incorporarem a la ceba sofregida; afegirem una cullerada de farina i un poc de l'aigua en què havem bullit el lluç, el qual, després d'escorregut, el col.locarem en una plàtera i el cobrirem amb la salsa. Si no hem aconseguit la salsa prou verda, podem afegir-li un poc de puré d'espínacs; es remena bé tot dins la cassola.

Lluç al forn

Un bon, o gran i net lluç; el col.locarem en una plàtera refractària untada d'oli, el ruixarem amb vi blanc sec i el salpicarem de sal, uns polsims de pebre-negre i un poc--molt poc--de clavell d'espècia, julivert picant i ratlladura de pa. Per damunt del lluç sencer col.locarem trossets de tomaca crua i li tirarem suc de llima. El ficarem al forn, ni flux ni massa fort, durant 20 minuts, procurant ruixar-lo, de tant en tant, amb el suc que es formarà al fons de la plàtera.

Lluç amb anxoves

Prendrem una peca de lluç sense el cap i, després de net, l'adobarem amb sal i suc del llimó. El posarem al forn amb oli i vi blanc, una fulla de llorer i un ramet de timó, i damunt li posarem unes rodanxes de llima. Passada mitja hora o tres quarts, el traurem del forn, li llevarem les rodanxes de llima i el guarnirem amb tires d'anxoves i olives sense pinyol.

Lluç a l'antiga

Amb aigua i sal posarem a coure espàrrecs verds i pèsols. En una cassola sofrigrem una dent d'all i una cullerada de julivert picat; abans que el julivert haja perdut color, afegirem una bona cullerada de farina i, tot seguit, abocarem una tassetta d'aigua bullint; posarem sal i un polsim de pebre-blanc i, en alçar el bull, afegirem els espàrrecs i els pèsols cuits i dues rodanxes prou grosses de lluç per cada ració. Ho deixarem coure durant deu minuts i, després, ficarem la cassola al forn deu minuts més.

* CREÏLLES = Patates - * VITET = Pebre

És un judici real

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TLF. 971 665 336

De cosa se'n treu profit,
Que no se pot demostrar,
Un temps passat va s'usar,
En tot el digne sentit.
Donen fe a s'esperit,
Que brilla dins nostra cor,
Quan un mor, ell fuig de jo,

Del pare Etern absorbit.
Per això tota persona,
Posseeix son esperit,
Un per que és decidit,
S'altra que en res s'estorba.
Un altra tirarà a la borda,
Per xarxes no apedaçar,
A algú li agrada es cantar,
N'hi ha que es cantar el destorba.

Tot això és s'esperit,
Que posseeix sa persona,
És sa més veritat norma,
Que sumar n'està servit.
Tot lo que s'hi ha afegit,
Són falses supersticions,
Van afegint-hi raons,
Per treurer-ne molt profit.
Una ignorància total,
Sa gent pobra la vivia,
Callava i obeïa,
A tot el seu majoral.

A pesar que li fes mal,
Aquell feixuc sofriment,
Per apagar sa talent,

Cobrava petit jornal.
Una gent sense passió,
Ha existit damunt la terra,
Al germà seu, han dat guerra,
Sense gens de compassió.

Estudiant un sermó,
El sermó que ha convingut,
Amb esperit poc agut,
Han emprat sa traïció.
Un tal Moisès comença,
Per escriure un dietari
Una cosa imaginari,
Per la gent engatussar.
Ell se va considerar,
Volador d'altres altures,
Unes frases molt absurdes,
Ell les va patentitzar.
Amb sa Bíblia començaren,
Aquell antic testament,
Un nou esdeveniment,
Quan convingué, canviaren,
S'evolució observaven
Posant-hi afegitons,
Segons ses situacions,
Articles modificaren.

Entre ells hi senyalaven,
Uns nous esdeveniments,
Terratrèmols imponents,
Per castigar a les gents,
Desastres anunciaven.
La fi del Món senyalaven,
Per devers a l'any dos mil:

No temeu en es perill,
Que són boires esveuvades.

S'evolució mos ha dut,
Lo vell roman oblidat,
Si gaudim de llibertat
un nou impuls ha crescut.

Personal hi ha hagut,
Que tot ha fet caminar,
S'ase ensellat oblidà,
Han creat cotxe robust.
Trens ben ràpids s'han muntat,
Barcos de gran dimensions,
Uns molt potents avions,
Que tot el mon han trescat.

Amb tota comoditat,
S'hi acomoda sa gent,
Això és un element,
Això és una veritat.
Aquests savis enginyers,
Que el món han fet caminar,
Mos han dut un benestar.

Ham impulsat es progrés,
Ells són uns deus vertaders,
Que ensenyen sa veritat,
Sa matèria han combinat,
Dins nous esdeveniments.
Han tengut el fre posat,
Als enginyers molts cents anys,
No los daven facultat,
En lo que havien pensat.

Tots ells eren castigats,
Per fugir de santes lleis,
Per ells no hi havia remeis,
Molts varen morir cremats.
Si anam a estudiar,
Lo que sa Bíblia mos diu,
Que un sant un fet descriu,
Lo passat i el que vendrà.

Lo que no va assenyalar,
El benestar que vendria,
Un camí senyalaria,
Resar pel cel guanyar.
Dins el nostre món hi ha,
Cel, Infern i Purgatori,
Això és el repertori,
Que se pot apreciar.

El qui ha de manejar,
Manuella, pic i pala,
Ha de beure aigua de bassa,
En pa sec, l'infern està.
El senyor acomodat,
Que fa feina a dins ca seva,
Te cura de sa barquera,
I no és mai molestat.

Ell viurà ben conformat,
A dins el seu Purgatori,
D'això en tenim memòria
En nombre n'és elevat.
Aquell senyor que es ficà,
A dins sa teologia,
A dins el Cel entraria,
Una palau vestit trobà.
Mercedes per passejar,
Bon criat pel seu servici,
Sense fer cap sacrifici,
Servit de molt bon menjar. Ω

Sonet d'eixa elecció per diputat De l'assassí que ha estat condemnat

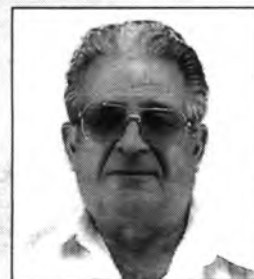
JAUME ALFONSO I BARCELÓ, DE BARCELONA

En Barrios qui a trets assassinà
Ha estat designat per a Diputat,
Degut a que molta gent l'ha votat,
Creient-lo la Caputxeta saltarina.

Quan analitzem a qui representa
El ben qualificat representant,
Tret al clatell i bomba esclatant,
Són els mèrits que ell representa.

És ben poc democràtic precedent
Que el personal dret per a votar,
Arribi a les urnes a proclamar
Com a diputat a un delinqüent
I troben encara més sorprenent,
Si ell no treballa pugui cobrar. Ω

S'Ignorant

Escandell

A tu Miquel per banastra, Te vull be identificar, De conducte, ets un desastre, Sempre dones mala imatge, A la gent sols difamar.	Al batlle de Lluçmajor Honorablesenyor batlle, Del Terme de Lluçmajor, La vostra ajuda agradable, I també molt respectable. Per ésser bon protector.
De mals noms, un caramull, Ten posen més cada dia, L'home que fan tant d'embull La gent se'n fa un murmull de sa teva dolentia.	L'Associació del Major Des poble de s'Arenal, Han volgut distingir-lo, Amb justa aprovació, Del president actual.
Te diuen, es Llubiné, Perquè en vens de parentesc, S'Ignorant, perquè et cau bé, Malparit, i Malfeiner, Tot això te requereix.	Heu acabat vostre mandat, Vos darem honestament, Amb placa identificats Els socis beneficiats, Amb el seu agraïment.
Tot aquest protocol·lari, Per no ser home cabal, S'inclou al teu calendari, Per brut i estrafolari, De tendència a irracional.	Sempre serà valorada, Sa bona protecció, Com a cosa ben preuada, S'ajuda que ens heu donada Sent batlle de Lluçmajor.
Difamador inconscient, Per sa poca intel·ligència, Tens un obrar d'innocent, I tan poc enteniment, No tens gaire consciència.	Gaspar Oliver i Mut, Teniu la nostra alabança, Sempre sereu ben rebut, Pels elogis que heu tengut, Sou en bona recordança. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom

Adreça

.....C.P.

Població

C.I.F.Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**